

Situació

Servei d'Estudis Econòmics

Octubre 2005

UEM, arriba la recuperació
Espanya, "déjà-vu"
Catalunya, més demanda interna
Catalunya: la indústria, a l'espera

Index

Data de tancament: 21 d'octubre de 2005

1	Context internacional	3
2	Economia espanyola	5
3	Economia catalana	7
	Requadre: "El declivi de la indústria manufacturera a Catalunya al començament de la dècada actual: diferències sectorials"	13
	Requadre: "Enquesta d'activitat econòmica de Catalunya: tercer trimestre del 2005"	15
4	Política industrial per a un nou model de creixement	19

Han elaborat aquesta publicació:

Manuel Balmaseda	34 91 374 33 31	m.balmased@grupobbva.com
Julián Cubero	34 91 537 36 72	jcubero@grupobbva.com
Silvia Holgado	34 93 891 51 43	silvia.holgado@grupobbva.com
José Félix Izquierdo	34 91 374 42 00	jfelix.izquierd@grupobbva.com
Elena Nieto	34 91 537 37 76	enieto@grupobbva.com
Edita Pereira	34 91 537 76 13	edita.pereira@grupobbva.com

1 Context internacional

Les perspectives de creixement mundial pels anys 2005 i 2006 continuen sent positives. Els augments de productivitat lligats a la innovació tecnològica, la globalització creixent de la producció i de l'estalvi, afavorida per la liberalització dels mercats, l'augment dels fluxos de capital, la fortalesa del sector empresarial, financer i no financer, i els guanys de credibilitat dels bancs centrals, són factors que ajuden a mantenir un creixement mundial elevat, amb una inflació moderada. Aquesta situació dona, alhora, un major marge de maniobra als bancs centrals per impulsar el creixement o preocupar-se per l'estabilitat financera.

Així, mentre que en països amb un grau elevat d'utilització dels recursos, com els Estats Units, cal esperar que continuï la senda d'augment gradual dels tipus oficials, en d'altres, com la UEM, l'autoritat monetària s'ho prendrà amb més calma, donant lloc a un diferencial de tipus d'interès, que servirà de recolzament al dòlar enfront de l'euro. D'aquesta forma, s'espera que el tipus de canvi del dòlar amb l'euro, que torna a ponderar principalment els fonaments enfront dels problemes de finançament dels Estats Units, cotitzi en el rang 1,17-1,25. En aquest escenari, els tipus d'interès a llarg termini poden no tenir un important recorregut a l'alça, tenint en compte la creixent globalització financera, l'augment de l'estalvi mundial, els baixos nivells d'expectatives d'inflació mundial i la reduïda volatilitat de la inflació, que suposa una reducció de les primes de risc pel termini.

Malgrat les favorables perspectives de creixement, els riscos sobre l'escenari mundial són a la baixa. La principal preocupació és el fort increment dels preus energètics i, en concret, dels preus del petroli, que s'ha vist parcialment impulsat per la major participació dels països emergents en el creixement mundial. El preu del petroli, que en 1999 es situava a 11 dòlars per barril, es situa a l'entorn dels 60 dòlars, i els dubtes sobre en quina mesura l'oferta de petroli podrà cobrir l'augment de la demanda, mantindran els preus en aquests nivells el que resta de l'any per a tancar lleugerament per sota de 50 dòlars a finals del 2006. Fins ara, el seu impacte en l'economia mundial ha estat moderat, gràcies a la major eficiència energètica, el menor protagonisme dels mecanismes d'indiciació salarial i el caràcter gradual de la pujada de preus, el que ha permès un ajustament de les expectatives dels agents. En realitat, conjuntament al xoc del petroli, s'està produint un procés de globalització que actua compensant, al menys parcialment, aquest xoc. No obstant, caldrà vigilar amb atenció el canal d'expectatives, tant per a evitar una transmissió de les pujades de preus a la inflació, com per a frenar un fort deteriorament de la confiança que pugui derivar en un ajustament bruscat, especialment en aquelles economies on les famílies estiguin fortament endeudades.

Europa, arriba la recuperació

En la UEM, les perspectives de creixement pel 2005 i 2006 són igualment positives. Després de la frenada del segon trimestre, les darreres dades mostren una millora de les expectatives i un cert repunt en els indicadors de producció i despesa. Un dels principals pilars per l'activitat de la UEM són les perspectives del creixement mundial i el dinamisme de les transaccions comercials i financeres, en un entorn on les empreses financeres i no financeres mostren una situació molt sanejada, amb guanys d'eficiència i marges i beneficis elevats. D'igual forma, les condicions monetàries i

Quadre 1.1. Previsions de creixement

	2003	2004	2005	2006
OCDE	1,9	3,3	2,6	2,8
EUA	2,7	4,2	3,6	3,2
UEM	0,7	1,8	1,3	2,0
Japó	1,4	2,7	2,0	2,5
Països no OCDE	6,3	7,2	6,3	5,9
LLatinoamèrica	1,7	5,9	4,4	3,5
MUNDIAL	4,0	5,1	4,2	4,1

Font: BBVA i FMI

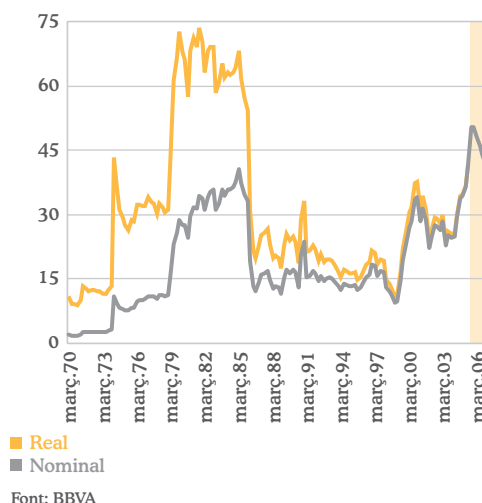
Quadre 1.2. Quadre resum de previsions (promitjos)

Escenari financer			
Tipus oficials	21/10/05	2005	2006
EE.UU.	3,75	3,20	4,70
UEM	2,00	2,00	2,15
Tipus 10 anys	21/10/05	2005	2006
EE.UU.	4,5	4,3	4,9
UEM	3,3	3,4	3,7
Tipus de canvi	21/10/05	2005	2006
Dòlar-euro	1,20	1,25	1,22

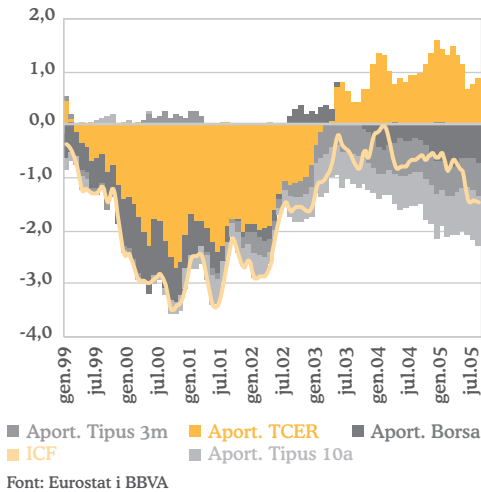
Font: BBVA

Gràfic 1.1.

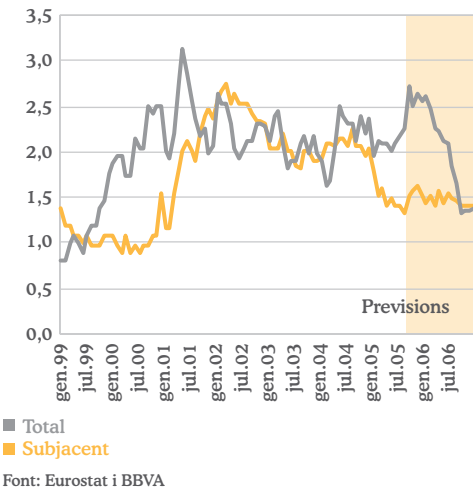
Preu del barril de Brent en euros

Gràfic 1.2.
UEM: Índex de Condicions Monetàries i Financeres (ICMF) i contribucions

Gràfic 1.3.
UEM: IPCA
En taxa interanual

financeres continuen sent molt favorables pel creixement, amb els tipus d'interès reals i diferencials de crèdit en mínims, augments dels rendiments bursatils i progressiva relaxació de les condicions creditícies. A tot això s'afegeix la depreciaió de l'euro, que actuarà d'element de suport addicional a les exportacions. En aquest entorn, s'espera una acceleració progressiva de l'activitat de la UEM, que podria registrar un creixement de l'1,3% al 2005 i del 2,0% al 2006.

Tot i l'increment del preu del petroli, la inflació europea es mantindrà sota control durant aquest període (2,2% per l'any 2005 i 1,9% per l'any 2006¹). En els últims mesos s'ha produït un important repunt fins als nivells màxims dels darrers quatre anys, però aquest increment és atribuïble bàsicament a la pressió dels preus energètics, sense que es detectin de moment tensions en la inflació subjacent, que es manté al voltant de l'1,5%. En una situació amb *output-gap* negatiu i globalització elevada, cal esperar que la transmissió sigui limitada, el que deixa marge al BCE per a assegurar-se la solidesa de la recuperació abans de començar les pujades de tipus d'interès. Així, en l'escenari més probable, el banc central optarà per deixar els tipus d'interès en els mínims actuals durant un període de temps perllongat, com a element de suport a la recuperació de l'activitat. Fins a finals del 2006 no començaria a normalitzar els tipus, amb una pujada fins al 2,5% del tipus oficial. Els tipus a llarg, en consonància amb les perspectives de política monetària i els factors que pressionen a la baixa les rendibilitats a nivell global, es mantindran en nivells baixos. El bo alemany a 10 anys podria tancar l'any 2006 en el 3,8% amb un diferencial amb els EUA per damunt dels 100 punts bàsics.

Tanmateix, de forma idèntica al que s'ha plantejat a l'escenari mundial, els riscos sobre l'escenari de creixement de la UEM també són a la baixa. En primer lloc, es troben els riscos ja esmentats associats a l'evolució del preu del petroli i a l'impacte d'un possible ajustament bruscat en països com els Estats Units, que donaria lloc a tipus d'interès més baixos i a un dòlar depreciat, en el rang 1,25-1,33. A més, però, en el cas d'Europa existeix el risc que la incertesa política i institucional torni a truncar, un cop més, les expectatives d'una recuperació tot just iniciada.

¹ La previsió de l'1,9% incorpora l'impacte de la reforma sanitària a Holanda, que podria reduir en 3 dècimes la inflació a Europa. En canvi, no considera el possible impacte de l'augment de l'IVA a Alemanya, proposat pel CDU, que segons els càlculs de l'Institut d'Estadística Alemany, podria afegir tres dècimes a la inflació de la zona euro.

2. Economia espanyola

Sostingut dinamisme per damunt del 3% durant 2005 i 2006

En un context europeu de recuperació cíclica que no es consolidarà fins al 2006 i amb expectatives d'inflació ancorades, els tipus d'interès vigents en el conjunt de la UEM afavoriran el caràcter expansiu de l'economia espanyola. A més, la depreciació de l'euro enfront el dòlar registrada al llarg del 2005 i l'esperada estabilitat al 2006, mantindrà el to relaxat del conjunt de condicions monetàries en les quals es trobarà Espanya en els propers trimestres. Finalment, com element exogen, s'espera que el xoc actual de preus del petroli remeti a partir del primer trimestre del 2006, malgrat no siguin previsibles xifres inferiors als 50 dòlars/barril de Brent a finals del 2006.

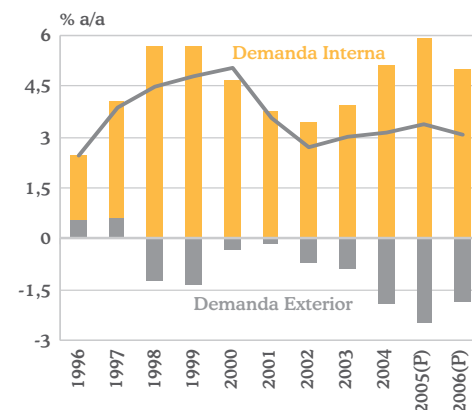
En aquest entorn, que actua com a suport clar per la despesa d'empreses i famílies, el creixement espanyol continuarà per tercer i quart any consecutiu per damunt del seu potencial, preveient-se el 3,4% l'any 2005 i el 3,1% l'any 2006. La despesa de les llars en consum i la inversió en habitatge seguiran mantenint la fortalesa de la demanda interna, sumant-se a més el major dinamisme de la inversió empresarial animada per la millora de les expectatives d'activitat exterior i les favorables condicions financeres. Amb tot, l'expansió de la despesa, especialment en inversió en equip, s'està nodrint cada vegada més en major mesura d'importacions que no pas de producció domèstica. El creixement de les importacions, resultat de la combinació del dinamisme de la demanda, del deteriorament acumulat pels preus relatius i de la fortalesa de l'euro, sostindran el drenatge del sector exterior en xifres relativament elevades, properes al 2% al 2006, tot i la recuperació de les exportacions. Finalment, malgrat que les condicions de liquiditat continuaran sent un suport de la demanda, al 2006 es produirà la primera pujada dels tipus d'interès a curt termini reals des de l'any 2000.

Situació conjuntural

Pel que fa a la situació conjuntural de l'economia espanyola en el tercer trimestre del 2005, el IA-BBVA ha caigut respecte als nivells previs, fonamentalment com a resultat del deteriorament de les variables representatives de la producció industrial. El grup de variables lligades a la construcció ha elevat de nou el seu nivell, frenant el lleuger empitjorament del conjunt del IA-BBVA al tercer trimestre del 2005. Entre els diferents indicadors conjunturals del sector de la construcció és especialment destacable el repunt dels vinculats a les expectatives d'activitat empresarial, com la cartera de comandes o les perspectives de producció d'habitatges i d'obra pública. Aquesta expansió es reflecteix en la Comptabilitat Nacional i Trimestral, que mostra

Gràfic 2.1.

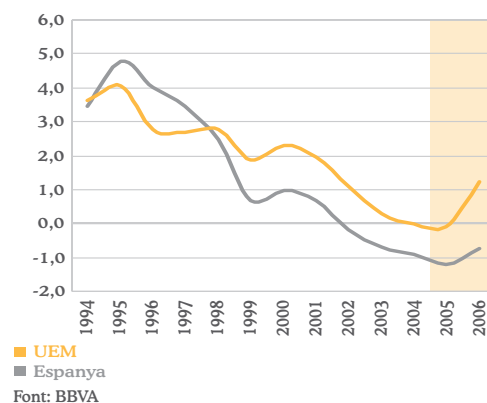
Creixement del PIB

Font: INE i BBVA

Gràfic 2.2.

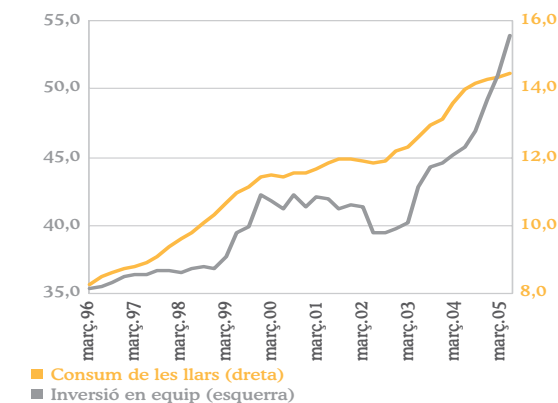
Tipus d'interès reals a curt termini

Font: BBVA

Gràfic 2.3.

Pes de les importacions de béns en la despesa domèstica

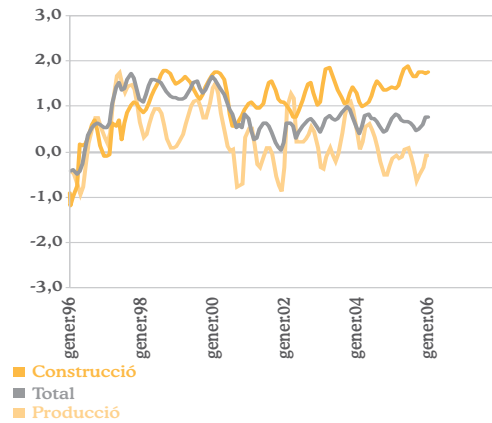
Font: Duanes, INE i BBVA

Quadre 2.1. Quadre macroeconòmic. Economia espanyola

taxes a/a	3r T04	4t T04	1r T05	2n T05	3r T05	4t T05	1r T06	2n T06	3r T06	4t T06	2003	2004	2005	2006
Consum llars	4,7	4,8	4,8	4,8	4,6	4,4	4,3	4,2	4,1	4,0	2,6	4,4	4,6	4,2
Consum AA.PP	6,7	6,4	5,5	4,6	4,6	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,8	6,0	4,8	4,5
FBCF	5,0	6,1	7,0	7,5	7,9	7,1	6,6	6,2	5,3	4,3	5,6	4,9	7,6	5,6
Equip	1,1	8,8	10,0	10,4	9,2	8,3	7,5	7,0	6,3	5,4	2,5	3,7	9,5	6,6
Construcció	6,1	5,1	5,7	5,8	7,3	6,8	6,3	5,5	4,5	3,5	6,3	5,5	6,6	5,0
Altres productes	6,6	5,9	7,3	8,7	8,0	6,0	6,5	7,0	6,0	5,0	7,7	4,4	7,5	6,1
Var.existències (*)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Demanda interna (*)	5,5	5,9	6,0	6,0	5,9	5,6	5,3	5,1	4,9	4,5	3,9	5,1	5,9	5,0
Exportacions	3,7	2,3	-1,9	1,9	2,0	1,5	2,5	2,9	3,8	3,8	3,6	3,3	1,3	3,2
Importacions	10,4	10,2	5,6	8,0	8,0	7,8	7,6	7,7	7,6	7,7	6,0	9,3	7,3	7,7
Saldo exterior (*)	-2,4	-2,7	-2,7	-2,6	-2,3	-2,4	-2,0	-2,0	-1,8	-1,9	-0,9	-2,0	-2,5	-1,9
PIB pm	3,1	3,2	3,3	3,4	3,5	3,2	3,3	3,2	3,1	2,7	3,0	3,1	3,4	3,1

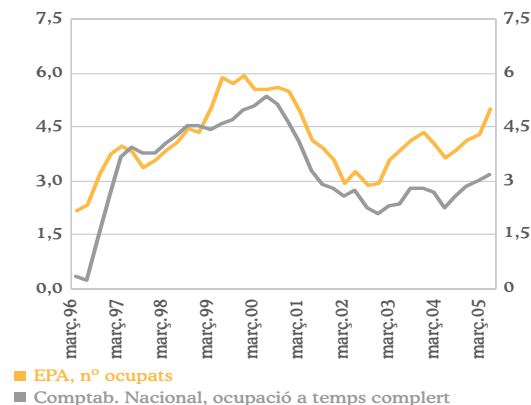
(*) contribucions al creixement
Font: INE i previsions BBVA

Gràfic 2.4.
IA-BBVA

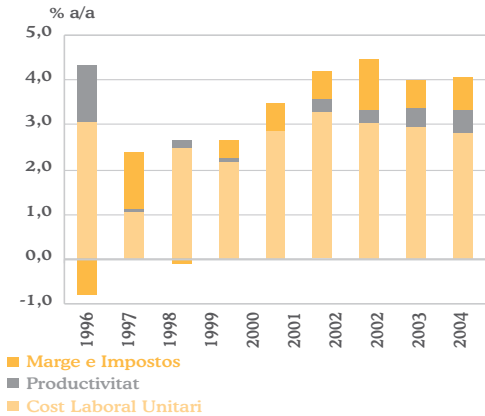
Font: BBVA

Gràfic 2.5.
Ocupació

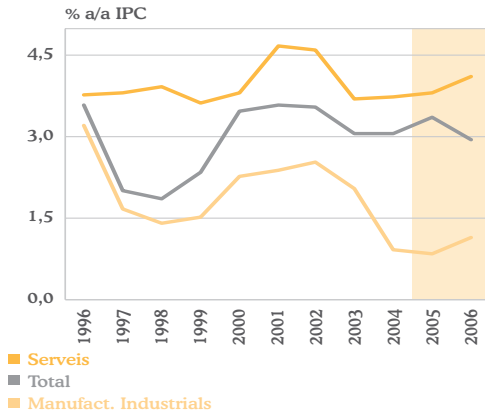
Font: INE

Gràfic 2.6.
Creixement dels preus

Font: INE i BBVA

Gràfic 2.7.
Inflació

Font: BBVA

creixements interanuals cada cop més alts de la inversió en construcció des de començaments del 2005 i que previsiblement continuarà en la segona meitat de l'any. A més llarg termini, en un escenari en el qual els tipus d'interès deixen de contribuir a la millora dels indicadors d'accessibilitat a l'habitatge, el sector de la construcció residencial iniciarà una progressiva moderació dels seus ritmes d'activitat davant el menor dinamisme de la inversió de les llars. El final de l'acceleració dels preus de l'habitatge ja suposa un senyal de menor pressió de la demanda.

Per la seva banda, la despesa en consum de les llars creix a un ritme anual proper al 5%, el més gran des del 2000, recolzat en l'augment del nombre de llars, la renda disponible per llar i la seva riquesa. Quant als indicadors conjunturals del consum de les llars, es manté el perfil desaccelerat dels de despesa en béns, tant en automòbils com en el conjunt dels recollits en l'Índex del Comerç Minorista. Tot i així, la despesa en serveis, reflectida en indicadors com les pernoctacions hoteleres o del transport, manté un perfil accelerat en el període disponible del 2005. Als propers trimestres es mantindran els augments del consum per damunt del 4%, ja que continuarà el creixement de l'ocupació en xifres relativament elevades donats els fluxos sostinguts d'immigració i la moderació salarial. Així, la remuneració per assalariat o els costos laborals unitaris no mostren tensions rellevants, amb continuades variacions inferiors a la inflació des del 1999. Amb tot, alguns indicadors com l'Índex Trimestral de Costos Laborals de l'INE, registra a mitjans del 2005 una acceleració que, de continuar en el futur, dificultaria el model de creixement actual de l'ocupació i activitat en un entorn amb guanys de productivitat reduïts.

En tot cas, les reduïdes pressions salarials actuals contribueixen a la moderació de les expectatives inflacionistes. Així, la inflació promig del 2005 serà del 3,4%, caient fins al 2,9% per la contribució de l'esperat descens dels preus del petroli. La inflació tendencial es mantindria per sota del 3%, reflectint l'impuls desinflacionista de la globalització de la producció i distribució de manufactures, que accentua la dualitat de la inflació entre els sectors més i menys exposats a la competència. D'aquesta manera, mentre que la inflació del sector serveis es manté estabilitzada entre el 3,6% i el 3,8% des de mitjans dels noranta, els preus de les manufactures industrials mostren una intensa tendència a la baixa que els ha portat a reduir la seva taxa d'inflació a pràcticament la tercera part de la del 2002.

3. Economia catalana

PIB base 2000, avenç en la coherència estadística

En el marc del canvi de base de la Comptabilitat Nacional d'Espanya, l'Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT) va presentar els resultats del PIB per components d'oferta i de demanda en base 2000. Actualment, la disponibilitat de les dades revisades es limita al període 2000-2004 i l'estimació trimestral del PIB en termes reals a l'any 2004 i la primera meitat del 2005.

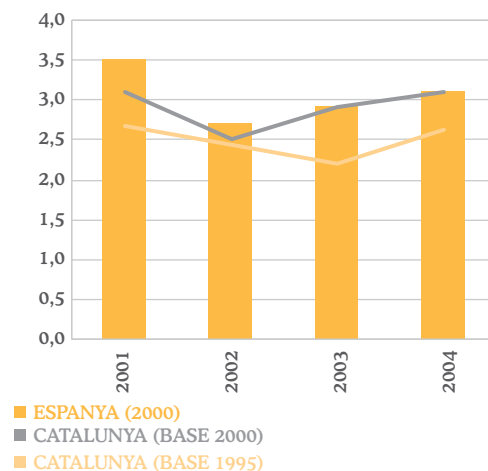
La revisió del PIB català amb els criteris de la nova base 2000 ha confirmat alguns fets que es venien observant en els darrers anys, però que no acabaven de veure's reflectits en les dades del producte interior brut. En primer lloc, el nivell s'ha revisat a l'alça, situant-se en el període comprès entre els anys 2000 i 2004 un 4% per damunt del corresponent a la base 1995. A més, cal destacar que el creixement del PIB és ara major (0,4 punt percentuals en el mateix període), bàsicament com a conseqüència del major dinamisme dels anys 2003 i 2004. Així, la recuperació de l'economia catalana s'avança a l'any 2003, tancant-se la bretxa de creixement negatiu amb Espanya en aquest exercici.

S'accentua el patró de creixement basat en la demanda interna

De forma equivalent al que es va observar per l'economia espanyola, la revisió alcista del creixement entre els anys 2001 i 2004 es concentra en la demanda interna, mentre que l'aportació del sector exterior és molt similar a l'estimada anteriorment. Els canvis més grans en el creixement s'han produït en la Formació Bruta de Capital Fix en béns d'equip (2,1% en aquest període) i en la construcció (1,4%). També sobresurt la modificació a l'alça que ha registrat el consum de les llars

Gràfic 3.1.

Evolució del PIB: Espanya i Catalunya (Taxa anual de creixement)

Font: IDESCAT i INE

Els canvis de base engloben un conjunt d'accions destinades a millorar les estimacions dels agregats macroeconòmics. En aquesta darrera revisió s'han introduït canvis metodològics i s'han incorporat noves fonts estadístiques i mètodes d'estimació. Les novetats més importants incorporades en la Base 2000 són tres:

1. La correcció de l'efecte del creixement dels preus ha passat d'efectuar-se amb base fixa (l'any de referència de l'estructura de preus de l'economia és el mateix durant tot el període de vigència de la base) a ser un sistema de referències encadenades (l'efecte dels preus es corregeix prenent en consideració la seva estructura de l'any anterior). Amb això s'evita la pèrdua de representativitat a mida que el període base es més llunyà, però té el cost de la manca d'additivitat dels diferents components del PIB a preus constants.
2. Ha canviat el criteri de comptabilització de la producció dels Serveis d'Intermediació Financera Mesurats Indirectament (SIFMI)¹. Fins ara es convenia que eren un consum intermedi (no formaven part del PIB) i des d'ara són una branca més dels serveis de mercat utilitzada fonamentalment per les llars, que veuen com s'incrementa la seva despesa en consum. Per tant, aquest nou tractament dels SIFMI afecta al càlcul del valor afegit per branques i dificulta la seva comparació amb el SEC-95.
3. S'han incorporat les xifres de població i ocupació sorgides del Cens del 2001, el Padró Continu i la EPA, que mostren un creixement més dinàmic del considerat fins ara en la població total, activa i ocupació. També és remarcable la millora de la qualitat de la informació en les empreses de serveis que proporciona l'Enquesta Anual de Serveis i d'Indústria a través de l'Enquesta Industrial.

¹ Aquella part de la producció dels serveis financers no cobrada directament mitjançant preus (comissions, tarifes), sinó que es factura directament a través d'un diferencial major entre els tipus d'interès pagats als clients pels seus dipòsits i cobrats als mateixos pels seus préstecs.

(0,7%), superior en mig punt a la realitzada en el mateix agregat del PIB espanyol. Aquesta evolució és acord amb el perfil d'acceleració que va mostrar la població i l'ocupació². La nova EPA va elevar el nivell d'ocupació a Catalunya el 7,2% (2,2 punts més que a nivell nacional). En canvi, les noves xifres de la base 2000 segueixen apuntant cap a un drenatge substancial de la demanda externa, amb una tendència al deteriorament des del començament de la dècada, que ha situat la seva aportació negativa clarament per damunt dels dos punts percentuals l'any 2004 (saldo amb l'estranger). Per tant, les noves estimacions han accentuat els trets del patró de creixement de l'economia catalana, més esbiaixada cap a la demanda interna.

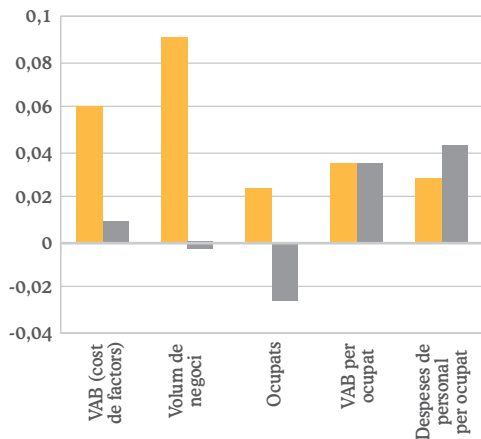
Més creixement, tot i la indústria

Des del punt de vista de l'estructura productiva, el major creixement del valor afegit s'explica per un avenç més intens de la construcció i dels serveis, les branques d'activitat que més han aglutinat el fenomen migratori. Ambdós sectors han compensat el deteriorament de la indústria, que va patir un període de recessió en els anys 2002 i 2003. Aquest comportament ha provocat que el pes de la indústria a l'economia catalana s'hagi reduït 3,5 punts en el període comprès entre l'any 2000 i el 2004, representant en l'actualitat el 22,7% del PIB.

La informació de caràcter estructural que aporta l'Enquesta Industrial per Catalunya confirma la desacceleració de les principals variables de les empreses industrials entre el 2001 i el 2003 (última dada disponible), deixant en terra l'excelsionista segon quinquenni dels noranta.

Així, l'activitat mesurada pel VAB a cost dels factors va augmentar l'1,6% en aquest període, el que suposa un canvi significatiu de tendència respecte a la taxa registrada a finals de la dècada passada. En un context en el qual la intensificació de les tensions internacionals i la debilitat cíclica de l'Àrea Euro no varen afavorir la recuperació de l'activitat productiva, les empreses industrials van ajustar les seves plantilles (33.000 llocs de treball segons aquest font). No obstant, la remuneració mitjana per treballador va augmentar en aquest període per damunt dels nivells d'inflació i de productivitat (tots dos en l'entorn del 3,5%), amb les conegudes conseqüències sobre els costos empresarials i sobre la competitivitat. En tot cas, aquest comportament no es pot generalitzar a totes les branques d'activitat,

Gràfic 3.2.
Principals resultats de las empreses industrials de Catalunya
(Taxa mitjana anual)

■ 1996-2000
■ 2001-2003
Font: IDESCAT i BBVA

² Veure "Catalunya, més població i més PIB". Situació Catalunya. Maig 2005.

Quadre 3.1. Producte interior brut (PIB pm). Base 2000. Principals canvis

	Creixement anual				Creixement mig 2001-2004		
	2001	2002	2003	2004	BASE 2000	BASE 1995	Diferència
PIB	3,1	2,5	2,9	3,1	2,9	2,5	0,4
Consum de les llars	3,4	3,2	3,1	4,5	3,6	2,9	0,7
Consum públic	5,7	5,1	3,5	6,6	5,2	5,0	0,2
Formació Bruta de capital	4,2	2,5	4,9	5,2	4,2	2,8	1,4
Béns d'equipament	4,6	-0,7	4,7	4	3,2	1,1	2,1
Construcció	6,5	5,3	5,5	4,8	5,5	4,2	1,4
Demanda interna (1)	3,7	3,2	4,0	5,2	4,0	3,1	1,0
Exportacions	8,8	2,5	4,9	2,1	4,6	3,9	0,7
Importacions	5,4	4,1	6,3	7,6	5,9	4,9	0,9
Saldo amb l'estranger(*)	1,6	-0,8	-0,5	-2,5	-0,6	-0,5	-0,1
Saldo amb la resta d'Espanya(*)	-2,3	0,1	-0,1	0,8	-0,4	-0,1	-0,3
Agricultura	4,1	4,6	-1,4	1,0	2,1	-0,3	2,4
Indústria	2,9	-0,2	-0,3	1,0	0,9	1,3	-0,4
Construcció	7,8	6,2	5,2	5,0	6,1	4,0	2,1
Serveis	2,8	2,9	3,5	3,5	3,2	2,8	0,4

(1) inclou variació d'existències
(*) Aportació al creixement del PIB
Font: IDESCAT i BBVA

tal i com es mostra en el Requadre 3.1. “El declivi de la indústria manufacturera a Catalunya a començaments de la dècada actual: diferències sectorials”.

Més protagonisme pels serveis

Tal com succeeix en la majoria dels països de l'OCDE, el sector serveis a Catalunya està esdevenint el més dinàmic i el principal generador d'ocupació. La incorporació de la informació procedent de l'Enquesta Anual de Serveis (només per serveis de mercat) corrobora la notable fortalesa entre el 2000 i el 2003 (darrer any disponible), que es manifesta en el volum de negoci, l'ocupació i la inversió empresarial. Més concretament, destaca el comportament expansiu de les empreses dedicades al turisme, el transport, els serveis a empreses i la societat de la informació.

Tanmateix, els creixements de les principals variables per Catalunya són inferiors a la resta de regions espanyoles. Un dels sectors que esbiaixa a la baixa aquest resultat és el comerç minorista, amb una forta presència dins el teixit productiu català. Les mesures proteccionistes sota l'argument de la defensa del petit comerciant respecte a les grans superfícies, amb propostes que afecten tant a l'apertura de nous centres comercials com als horaris dels vigents, es manifesten en el descens del nombre de locals, fet que repercuteix en els nivells d'ocupació i inversió en aquest sector. L'augment dels costos laborals per empleat tampoc afavoreix un funcionament eficient del sector, que no oblidem continua sent un dels focus inflacionistes diferencial amb la resta d'Espanya. La necessitat d'eliminar aquestes restriccions és evident, com posa de manifest, entre d'altres, el darrer informe sobre inflació publicat al mes de juliol pel Departament d'Economia³ que recomana en la part final i de forma específica l'avenç en la liberalització en activitats terciàries per afavorir la lliure competència i evitar les posicions dominants de mercat. Es per això que l'informe recomana estudiar l'impacte sobre el grau de competència en el sector comercial pel que fa al procés de concessió de llicències i potenciar la flexibilitat en els criteris que la condicionen.

Conjuntura i perspectives actuals

En aquest context de canvi de base, la valoració de la situació conjuntural de l'economia catalana ha de tractar-se amb una relativa prudència, ja que, com s'ha comentat, només es disposa de la informació del PIB amb periodicitat trimestral des de l'any 2004, i pel costat de l'oferta. Aquesta circumstància augmenta la rellevància de la informació que proporcionen els indicadors, com el qualitatiu que s'obté a partir de l'Enquesta BBVA d'Activitat Econòmica de Catalunya i el nou indicador quantitatiu d'activitat econòmica (ISA-CAT) que ha elaborat el Servei d'Estudis Econòmics.

Ambdós indicadors marquen una pauta similar, on pot observar-se que, un cop superats els nivells mínims de l'any 2002, comença una etapa de recuperació sostinguda que tendeix a estabilitzar-se, però sense assolir els registres excepcionals de finals dels noranta. El desajust entre els dos indicadors es produeix en el període de caiguda del VAB industrial (2002-2003). Aquest fet s'explica per la major sensibilitat dels enquestats a la situació del sector industrial, que decanta les seves opinions sobre les expectatives de l'economia catalana en el seu conjunt envers un pessimisme major.

Les coses continuen prou bé i podrien seguir així

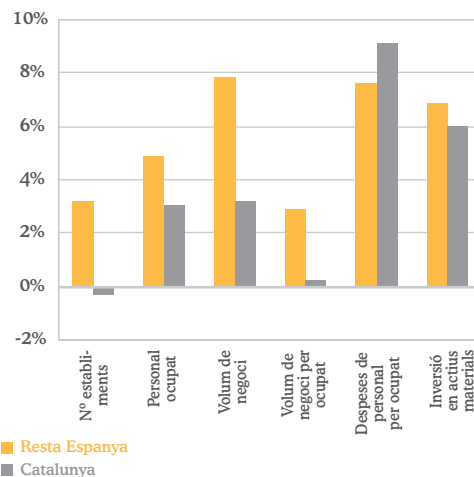
A partir de les estimacions efectuades amb ambdós indicadors, les previsions del Servei d'Estudis assenyalen que l'economia catalana tendeix a estabilitzar-se en taxes de l'entorn del 3% pel 2005 i 2006.

³ Informe de la Comissió encarregada d'identificar i proposar mesures correctores del diferencial d'inflació de Catalunya. Juliol, 2005. Generalitat de Catalunya.

Gràfic 3.3.

Empreses de Serveis

(Creixement anual mitjà 2000-2003)

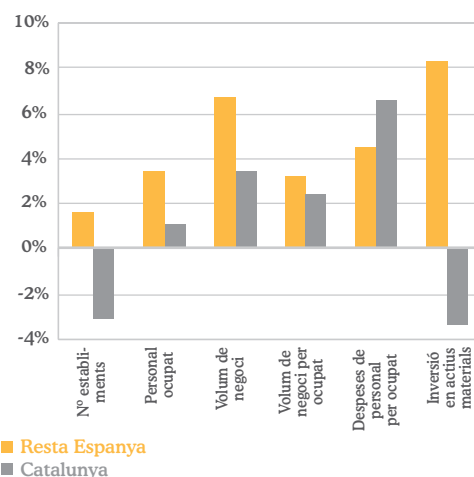

Font: Enquesta de Serveis INE i IDESCAT

Gràfic 3.4.

Empreses de Comerç minorista

(Creixement anual mitjà 2000-2003)

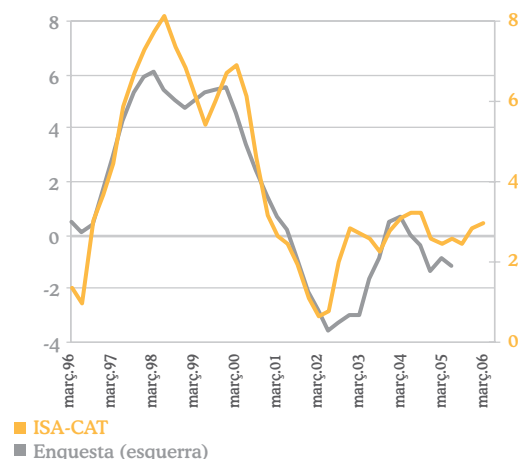

Font: Enquesta de Serveis INE i IDESCAT

Gràfic 3.5.

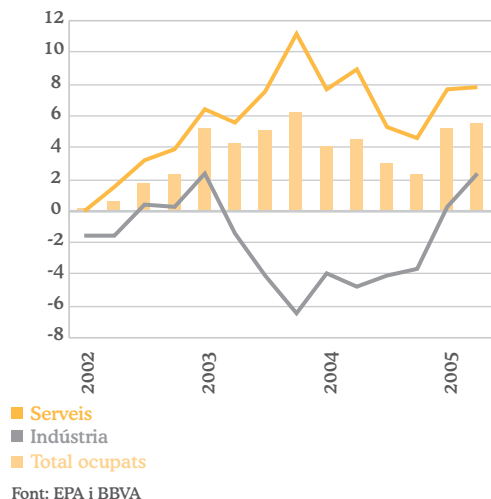
Indicadors BBVA de l'activitat econòmica de Catalunya: Enquesta e ISA-CAT

(Taxes de creixement)

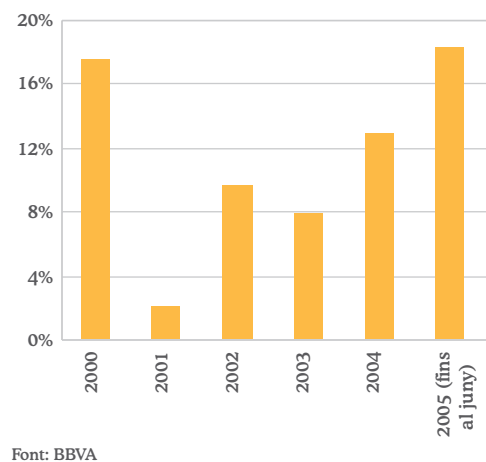

Font: BBVA

Gràfic 3.6.
Creixement interanual de l'ocupació a Catalunya

Gràfic 3.7.
Creixement anual de l'IVA a Catalunya

D'aquesta manera, es descarta una desacceleració dels ritmes d'activitat en el curt i mig termini, però tampoc es contempla una expansió major. La situació del sector industrial, la pèrdua de competitivitat i l'elevat preu del cru són factors de risc que limiten la seva capacitat d'expansió. Per tant, les estimacions del PIB que es van facilitar en el darrer número de "Situació Catalunya" de maig prevaleixen quant al seu perfil temporal i patró de creixement.

La demanda interna continuarà al capdavant, amb una inversió que mantindrà el protagonisme i que seguirà acompanyada del consum privat elevat i la nova construcció. Els suports de la demanda interna (tipus d'interès baixos, evolució positiva de l'ocupació) continuaran vigents.

Els impulsos pel consum es mantenen

La continuïtat en la fortalesa de la despesa s'aprecia en la recaptació de l'IVA a Catalunya, que assoleix màxims de creixement dels darrers cinc anys, amb un augment del 18% fins a juny respecte el mateix període del 2004. En la mateixa línia, el mercat laboral català continua en bona situació amb un augment de l'ocupació en la primera meitat del 2005 de 146.500 persones. Aquesta xifra és clarament superior als dos primers trimestres dels darrers anys, el que mostra que, en termes d'ocupació, l'economia catalana continua molt expansiva. Aquests bons resultats en ocupació, afegits a la situació de tipus d'interès baixos i l'augment de la riquesa financera mostren un entorn favorable per les decisions de consum de les famílies.

Inversió empresarial, millorant mica en mica

En la darrera revista, les previsions del Servei d'Estudis Econòmics apuntaven a una incipient recuperació en la inversió empresarial fonamentada en unes condicions financeres molt folgades i la bona situació en els balanços de les empreses. L'enquesta d'inversió industrial⁴ avança per a l'any 2005 un nivell inversor superior al de l'any passat, amb una variació anual del 5,2% i centrat bàsicament en el sector energètic, el de l'aigua i les indústries de béns de consum durador. Vinculats a aquests resultats l'anàlisi de les matriculacions de vehicles industrials i les importacions en béns d'equipament també presenten variacions més positives. Aquestes dades posen de manifest la recuperació de l'activitat inversora en alguns sectors industrials, el que acompanyades dels resultats de l'enquesta d'activitat de BBVA, on la inversió en construcció i serveis continuava elevada, es pot afirmar que les previsions de creixement de la formació bruta de capital es mantenen. No obstant, a raó dels resultats de la darrera Enquesta BBVA, cal manifestar una relativa prudència pel que fa a la inversió industrial ja que es trunca en el tercer trimestre l'evolució a l'alça que acumulava últimament. Així, tenint en compte que l'Enquesta BBVA s'avança als resultats de l'enquesta d'inversió, cal considerar els

Quadre 3.2. Producte interior brut (PIB pm).

Base 2000. Creixement anual

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
PIB	3,1	2,5	2,9	3,1	3,4	3,2
Consum de les llars	3,4	3,2	3,1	4,5	4,8	4,1
Consum públic	5,7	5,1	3,5	6,6	6,7	6,5
Formació Bruta de capital	4,2	2,5	4,9	5,2	5,5	4,6
Béns d'equipament	4,6	-0,7	4,7	4,0	5,0	4,3
Construcció	6,5	5,3	5,5	4,8	4,2	3,5
Demanda interna	3,7	3,2	4,0	5,2	5,4	4,7
Exportacions	8,8	2,5	4,9	2,1	3,2	4,7
Importacions	5,4	4,1	6,3	7,6	8,0	7,5
Saldo amb l'estranger(*)	1,6	-0,8	-0,5	-2,5	-2,5	-1,9
Saldo amb la resta d'Espanya(*)	-2,3	0,1	-0,1	0,8	0,6	0,5

(*) Aportació al creixement del PIB
Font: IDESCAT i BBVA

resultats facilitats per l'IDESCAT amb cautela ja que corresponen a una enquesta realitzada a la primavera del 2005 i podrien empitjorar en la propera actualització.

Modesta recuperació de les exportacions

Les exportacions catalanes, concentrades en la zona Euro, que han mostrat símptomes de milloria, contribuiran a compensar en major mesura les taxes elevades que continuen mostrant les importacions. Des de finals del 2004, els registres d'exportació marquen un canvi de tendència a l'alça, amb taxes per damunt de la mitjana espanyola, degut al fort dinamisme d'un únic mercat, el francès, que contrasta amb la pèrdua de quota en altres països. Per tant, la recuperació de les exportacions l'any 2005 està molt concentrada en aquesta destinació i en una tipologia de béns, els de capital, que representen el 13% del total. En aquestes circumstàncies, les perspectives són moderadament optimistes. Les favorables expectatives del creixement mundial, el dinamisme de les transaccions comercials i la recuperació de l'economia europea, són els principals suports per les exportacions catalanes, malgrat no tots els sectors es vegin beneficiats.

Terciaritzant-nos

Des del punt de vista sectorial, els serveis (concentren el 77% del total de llocs de treball creats en el primer semestre del 2005), continuen com a pilar de l'economia catalana, mantenint elevats els nivells d'ocupació i inversió. L'evolució dels indicadors qualitius i quantitius procedents del comerç, el turisme i el transport reflecteixen una lectura molt positiva que recolza creixements entorn del 4% pels serveis aquest any i el proper.

La construcció, lluny de moderar les seves taxes de creixement, ha mantingut la fortalesa fins al juny i els únics símptomes de possible desacceleració es troben en les dades d'ocupació, que acumulen en els darrers mesos un descens significatiu. Les perspectives del Servei d'Estudis Econòmics per a aquest sector mantenen el caràcter expansiu per a aquest any amb un tendència a la moderació en 2006, si bé molt lleu. La creació d'ocupació i les favorables condicions financeres, amb tipus d'interès en nivells mínims fins a finals del proper any, contribuiran a mantenir ritmes elevats d'inversió en /habitatge, mentre que la política fiscal expansiva afavorirà al segment d'obra civil

Indústria, creure no és poder

En canvi, la indústria, després d'un breu repunt entre el segon i tercer trimestre del 2004, ha tornat a taxes ínfimes de creixement que s'han estabilitzat al 2005 i que es mantindran pel que resta d'any, demorant-se la millora que anticipàvem fins al 2006. Els únics indicadors que mostren algun senyal que la indústria podria deixar enrere els mínims d'activitat és l'augment de l'ocupació i l'indicador de clima industrial, que està apuntant una lleu milloria en les expectatives, tot i que, per contra, el desajust entre aquesta variable i l'índex de producció industrial és cada cop més gran. Aquestes dades s'avancen a la nota de l'enquesta del

⁴ L'enquesta d'inversió industrial facilita dades de caràcter quantitatiu i qualitatiu sobre l'activitat inversora de 2.000 empreses industrials.

Quadre 3.3. Producte interior brut (PIB pm)

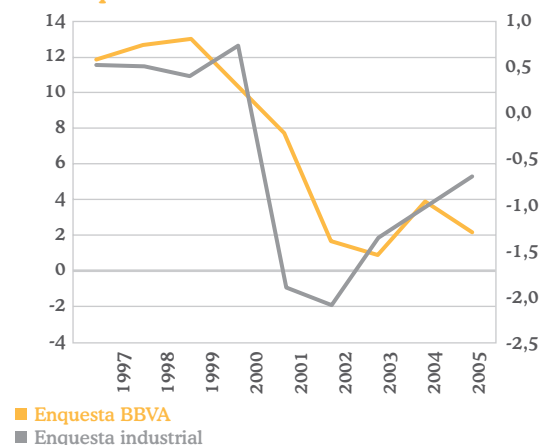
Base 2000. Per components d'oferta

	2004				2005				2004	2005	2006
	I Tr	II Tr	III Tr	IV Tr	I Tr	II Tr	III Tr	IV Tr			
PIB	2,9	3,3	3,2	3,0	3,2	3,3	3,4	3,5	3,1	3,4	3,2
Agricultura	0,2	-0,5	2,9	-1,3	-0,5	-1,0	-2,9	-0,2	1,0	-1,2	1,8
Indústria	0,7	1,5	1,6	0,3	0,1	0,1	-0,3	0,0	1,0	0,0	0,9
Construcció	5,6	5,4	4,7	4,3	5,0	5,3	5,6	5,2	5,0	5,3	4,4
Serveis	3,0	3,4	3,4	4,0	4,1	4,3	4,5	4,6	3,5	4,4	3,8

Font: IDESCAT i BBVA

Gràfic 3.8.

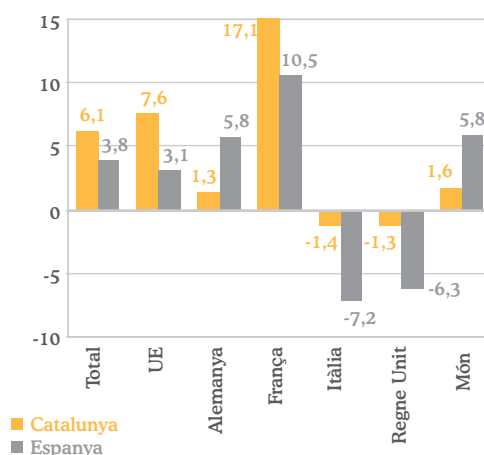
Inversió industrial: enquesta industrial vs. enquesta BBVA

Font: IDESCAT i BBVA

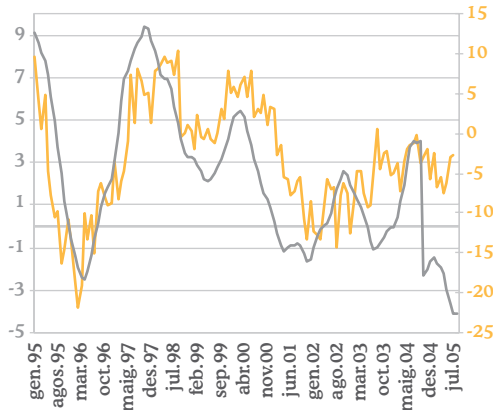
Gràfic 3.9.

Exportacions a Catalunya i Espanya (Creixement anual gener-maig 2005)

Font: IDESCAT i BBVA

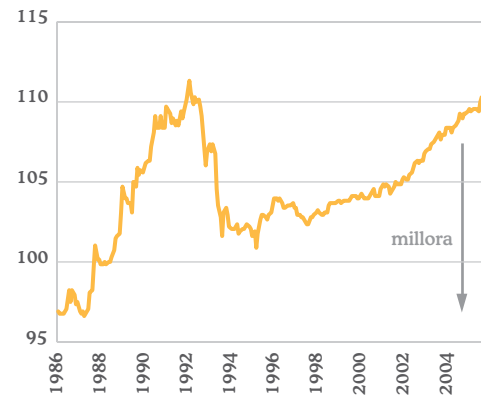
Gràfic 3.10.
IPI (desestacionalitzat) i Índex de clima industrial

■ Clima industrial (Dta)
■ IPI (Esq.)

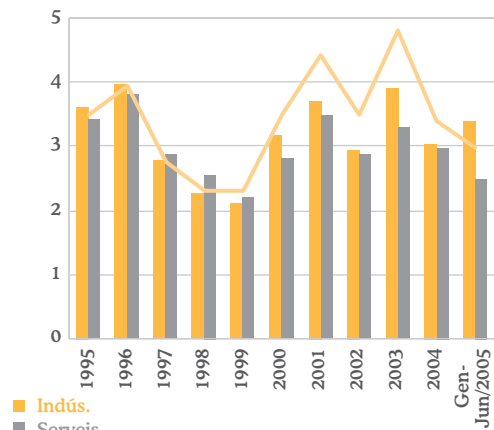
Font: IDESCAT i BBVA

Gràfic 3.11.
Competitivitat Catalunya-Món

Font: BBVA

Gràfic 3.12.
Increment salarial pactat en conveni a Catalunya

■ Indús.
■ Serveis
■ Const.

Font: IDESCAT i BBVA

tercer trimestre de 2005, on l'indicador BBVA assenyalava que el comportament de la indústria de cara al final de l'exercici serà més negatiu. Les dades aposten de nou per manifestar la debilitat del sector industrial català i obliguen a situar una previsió de creixement per al global de 2005 que no passarà del 0%.

Inflació al 4,5% a finals d'any

La debilitat del sector industrial està estretament vinculada a la pèrdua de competitivitat de l'economia catalana. Tot i els esforços del Govern, hores d'ara, no s'observen encara senyals de millora en aquest àmbit. L'indicador de competitivitat elaborat pel Servei d'Estudis Econòmics mostra una pèrdua constant, que assoleix l'any 2005 uns nivells similars als anteriors a la devaluació. El diferencial d'inflació de Catalunya amb Espanya al 2005 continua ancorat en l'irreductible 0,5 p.p., sent els components que més contribueixen a mantenir-lo el transport, fruit d'un cost de peatge i congestió majors; l'ensenyament, pel major diferencial en l'educació infantil, primària i ensenyament no reglat; i el vestit i el calçat, d'on surt la recomanació de la incorporació de tipologies comercials que fomentin la competència en preus⁵.

Amb un preu del petroli que no dóna treva i la pressió de la demanda sembla complicat que la inflació repregui una senda baixista, sent més probable que l'any acabi en taxes del 4,5% (3% a finals del 2006). L'únic factor que mitiga les tensions inflacionistes són les pujades dels salaris, entre les quals destaca la desacceleració en el sector de la construcció, després d'uns anys molt per damunt del promig global, i el de serveis, al 2,5%, que ha signat el conveni més baix des de 1999. La indústria, amb un comportament molt moderat durant l'any 2004, mostra un creixement més significatiu aquest any, que encara serà major, tenint en compte que la majoria de convenis s'estan revisant molt per sota de les taxes reals d'inflació i que tenen clàusules de salvaguarda salarial.

En conclusió, llums i ombres

En resum, analitzant l'evolució de l'economia catalana de l'any 2004 i el que portem d'any els símptomes mostren una situació favorable. És innegable que tot i la situació industrial, l'economia catalana assoleix taxes de creixement significatives i en la línia estatal (un cop revisades dels dades a la nova base 2000). Les perspectives també són positives. Així el creixement del PIB es mantindrà per damunt del 3% al 2005 i 2006 (3,4% i 3,2%, respectivament), sense canvis importants en el seu patró de creixement. Uns dels principals elements dinamitzadors seran les polítiques de demanda, que es mantindran relativament relaxades. En aquest escenari, l'activitat del sector públic és notable a través de nombroses iniciatives amb impacte en el mercat de treball (creació de llocs de treball) i inversions (infraestructures), que recolzen l'augment de la despesa pública.

Tot i la incertesa fruit de l'escalada del preu del cru, el seu impacte en l'activitat està sent menor del que es temia, tot i que ha pressionat els preus fins a nivells elevats amb la conseqüent pèrdua de competitivitat i que empitjoren la capacitat competitiva dels productes catalans. Les ombres per l'escenari econòmic català incorporen un ambient de contenció de la confiança que modera lleugerament les perspectives i on afecta fonamentalment la situació del sector industrial, que no acaba de reprendre una trajectòria positiva. Darrera aquests resultats es troben els efectes de la globalització, la lenta recuperació europea i l'augment del preu del petroli, així com, en un entorn més domèstic, els problemes de competitivitat de l'economia catalana. A raó dels resultats de la darrera enquesta, el panorama futur requerirà el seguiment dels indicadors en els propers mesos i demana certa prudència alhora de valorar la sostenibilitat d'un creixement econòmic impulsat per la demanda interna i la construcció.

⁵ Totes aquestes són conclusions a las quals ha arribat l'Informe de la Comissió encarregada d'identificar i proposar mesures correctores del diferencial d'inflació de Catalunya. Juliol, 2005. Generalitat de Catalunya.

El declivi de la indústria manufacturera a Catalunya al començament de la dècada actual: diferències sectorials

La nova estimació del PIB base 2000 per a Catalunya ha posat de manifest la difícil situació que travessa el sector industrial, amb dues caigudes consecutives del VAB en 2002 i 2003 i una recuperació molt lleu en 2004 que es deu exclusivament a la producció d'energia. Atès que la indústria ocupa encara un paper primordial a Catalunya, en aquest apartat s'analitza el comportament de cadascuna de les branques d'activitat a través de la informació que proporciona l'Enquesta Industrial. L'objectiu és poder destriar d'entre les indústries que concentren un major problema de competitivitat d'aquelles que generen major dinamisme industrial i, per això, més potencial en el futur.

Dintre de les indústries manufactureres en les quals Catalunya presenta un major grau d'especialització, les de tecnologia mitja-alta han registrat una important desacceleració de la seva activitat (mesurada pel VAB a cost dels factors), destacant entre aquestes el descens en la fabricació de maquinària i equips mecànics. La seva producció està estretament vinculada a la inversió industrial (maquinària tèxtil, per a envàs i embalatge, d'alimentació...) i, per tant, és més sensible a les fluctuacions cícliques. Destaca la indústria dels equips informàtics, que han sofert l'ajust que es va produir a escala mundial després de l'esclat de la bombolla i, en menor intensitat, el tèxtil, que

registra un retrocés continuat en la producció a causa de la forta competència a nivell internacional i a la deslocalització d'empreses. L'informe de la indústria catalana de 2004¹, amb dades de les diferents patronals, avança un panorama similar per al tèxtil, mentre que les altres dues recuperen la seva activitat, sent més intensa en els equips d'informàtica com a conseqüència de la millora de la demanda europea.

Aquest diagnòstic contrasta amb el comportament d'altres sectors de tecnologia alta, com farmàcia i instruments de medicina, precisió i òptica, que van travessar una conjuntura més favorable, si bé el seu pes en el teixit productiu encara és reduït.

Entre les indústries amb menor intensitat tecnològica, l'edició i arts gràfiques (més vinculades a la demanda interna) i el cautxú i plàstic (el consum per càpita dels espanyols és un dels més alts d'Europa) han mostrat una major resistència a la conjuntura adversa d'aquest període, amb creixements del VAB del 7,4% i del 4,3%, respectivament.

¹ Informe Anual sobre la Indústria a Catalunya 2004. Departament de Treball i Indústria. Secretaria d'Indústria i Energia

INDÚSTRIA MANUFACTURERA A CATALUNYA

	IE (*)	VAB (cost factors)				OCUPACIÓ		VAB/ OCUPACIÓ		DESPESES PERSONAL /OCUPACIÓ	
		PES VAB total	taxa mitjana anual		taxa mitjana anual		taxa mitjana anual		taxa mitjana anual		
			1996- 2000	2001- 2003	1996- 2000	2001- 2003	1996- 2000	2001- 2003	1996- 2000	2001- 2003	
BAIX TECNOLÒGIC											
Alimentació, begudes i tabac	0,9	11,5%	3,8%	-0,5%	1,5%	-0,7%	2,3%	0,3%	4,1%	3,1%	
Tèxtil, confecció, cuir i calçat	2,0	8,2%	4,8%	-2,2%	0,3%	-6,9%	4,4%	5,1%	2,8%	6,5%	
Paper, edició, arts gràfiques	1,3	9,8%	7,7%	7,4%	3,7%	-2,0%	3,8%	9,6%	3,7%	5,0%	
Ind manufact diverses	0,7	3,0%	7,5%	1,1%	2,6%	-0,5%	4,8%	1,6%	3,5%	4,3%	
Indústries de la fusta i del suro	0,6	1,3%	3,3%	1,5%	-2,3%	-3,2%	5,7%	4,9%	3,6%	2,0%	
MITJÀ BAIX TECNOLÒGIC											
Metal·lúrgia i fabric prod metàl·lics	0,5	11,3%	10,9%	1,7%	3,8%	-0,6%	6,8%	2,3%	3,9%	4,4%	
Cautxú i matèries plàstiques	1,3	5,3%	6,9%	4,3%	3,1%	0,0%	3,7%	4,3%	2,0%	4,1%	
Altres prod minerals no metàl·lics	0,5	4,6%	9,5%	0,4%	0,9%	-0,2%	8,5%	0,6%	4,1%	4,4%	
MITJÀ ALT TECNOLÒGIC											
Indústries químiques (exc. Farmàcia)	1,9	10,0%	8,6%	1,9%	1,7%	0,0%	6,8%	1,9%	2,4%	3,1%	
Fabric materials de transport	1,2	9,1%	6,8%	1,7%	6,4%	-3,3%	0,4%	5,2%	1,7%	2,8%	
Maq. i equips mecànics	1,1	6,7%	7,1%	-4,4%	4,5%	-4,9%	2,5%	0,5%	2,7%	4,3%	
ALT TECNOLÒGIC											
Màq d'oficina i equips informàtics	1,2	0,1%	-10,9%	-60,4%	-5,2%	-37,8%	2,1%	-1,2%	2,4%	3,9%	
Instr medicina, precisió i d'òptica	1,3	1,3%	10,7%	7,3%	3,9%	-0,5%	5,1%	13,2%	5,2%	8,8%	
Productes farmacèutics	2,4	6,0%	3,7%	6,2%	-0,1%	1,2%	3,9%	4,9%	2,3%	3,3%	
Equips elèctrics i electrònics	1,3	6,0%	4,9%	1,6%	3,1%	-4,6%	1,7%	6,5%	3,9%	6,3%	

IE: índex d'especialització. És la participació mesurada pel nombre d'ocupats de la branca d'activitat en el total de la indústria manufacturera a Catalunya amb relació a aquesta participació a escala estatal.

Font: Enquesta Industrial, DIRCE i BBVA

Un tret comú en el comportament de les empreses manufactureres catalanes des de començaments de la dècada actual ha estat la reestructuració de les plantilles, a pesar de les diferències en l'evolució de la seva activitat. L'excepció és la indústria farmacèutica, que ha registrat un augment d'ocupació modest, encara que tot just va crear ocupació en l'etapa anterior. Aquest període de reajustament ha donat pas a majors guanys de productivitat, que es concentren, com era d'esperar, en els sectors de tecnologia alta, al que li segueixen el paper, l'edició i arts gràfiques i la fabricació de material de transport. A més, tots aquests sectors han adequat el seu avanç de la productivitat al creixement salarial, com s'observa en el gràfic 3.1.1..

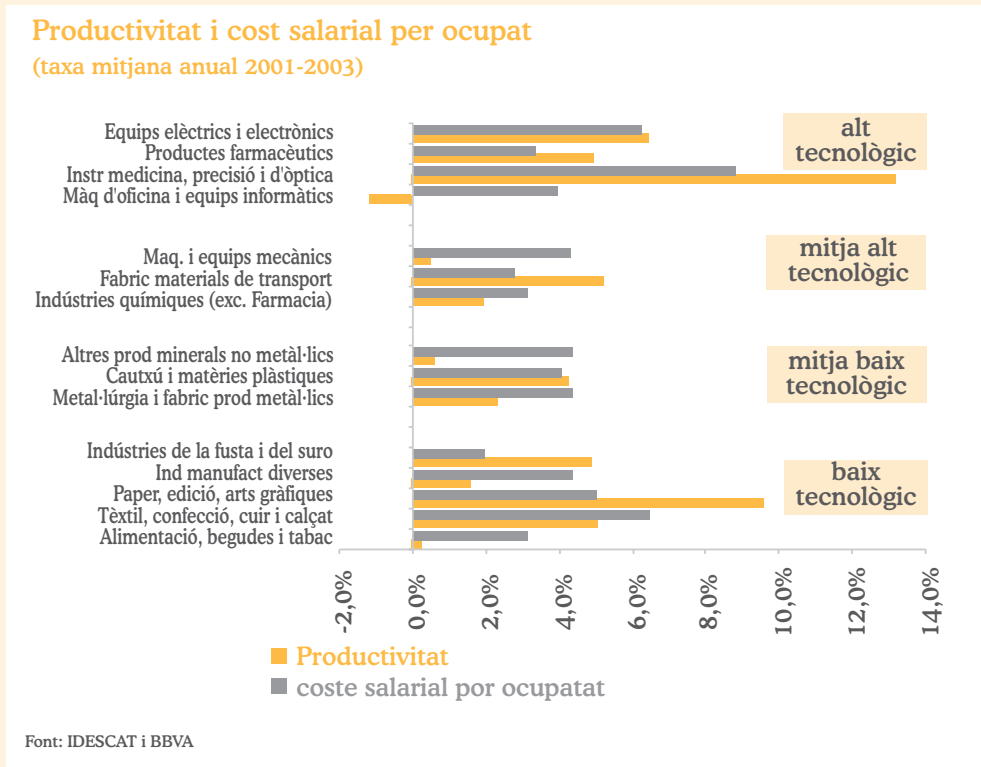
En altres sectors, els problemes de major inèrcia salarial es veuen agreujats pel comportament menys dinàmic de la productivitat, com és el cas de bona part de les indústries de tecnologia mitja-baixa i mitja-alta i, en particular, en el tèxtil i l'alimentació. El feble creixement de la productivitat a Catalunya² - la posició relativa de la qual pel que fa a la UE s'ha seguit deteriorant - indica la presència d'altres factors més preocupants, que semblen estar frenant la incorporació de les innovacions i del progrés tècnic als processos productius.

En definitiva, des de començaments de la dècada actual s'està portant a terme un procés de reestructuració industrial a Catalunya, fruit dels problemes de competitivitat i productivitat en algunes indústries manufactureres especialment sensibles a la competència internacional. De fet, els sectors més vinculats a la demanda interna i aquells que aporten major valor afegit han afrontat amb èxit el període de recessió entre 2002 i 2003.

Ningú no dubta que el futur de la política industrial en tots els països europeus passa irremeiablement per la implantació de mesures destinades a l'augment de la competitivitat i per enfortir aquells sectors amb major potencial en el futur (aeroespacial, farmàcia, biotecnologia...). La política industrial ha de fer possible, en tot cas, la necessària reestructuració del teixit productiu, intentant minorar el cost de transacció que duu implícit aquest procés. A això contribueixen tot tipus de mesures destinades a la formació dels treballadors, la creació de xarxes de coneixement (knowledge networks) i l'enfortiment de clústers industrials. Aquesta és la direcció que ha de prendre la política industrial, sent estèrils altres consideracions referents a polítiques de protecció a l'entrada de productes o sanció a les empreses en cas de trasllat.

² Veure l'article d'aquesta revista "Política industrial per a un nou model de creixement".

Edita Pereira
edita.pereira@grupobbva.com

Enquesta d'activitat econòmica de Catalunya: tercer trimestre del 2005

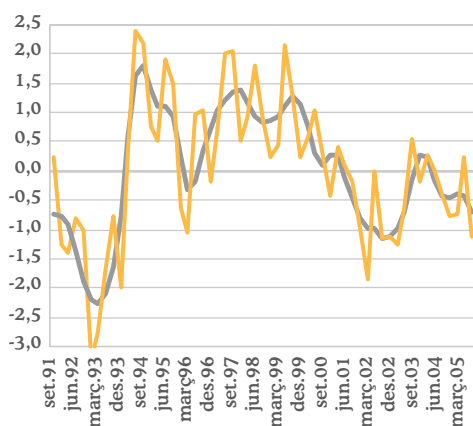
FRENADA AL CREIXEMENT

El tret general dels resultats de l'enquesta sobre Activitat Econòmica de Catalunya del tercer trimestre del 2005 és el descens dels nivells de confiança sobre l'activitat econòmica, que s'ha estès a bona part de les variables de l'enquesta. En qualsevol cas, cal tenir en compte que les dades es limiten a un trimestre i no han de suposar necessàriament un canvi de tendència definitiu.

Depressió post-vacances?

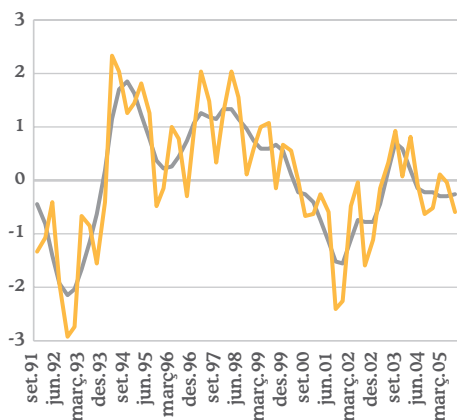
Els primers resultats del darrer semestre de l'any semblen haver ponderat més la debilitat del sector industrial que l'evolució en serveis i construcció i aquesta desconfiança ha afectat els indicadors.

Activitat econòmica (saldos)
(Serie original i suavitzada)

Font: BBVA

Expectatives pel proper trimestre (saldos)
(Serie original i suavitzada)

Font: BBVA

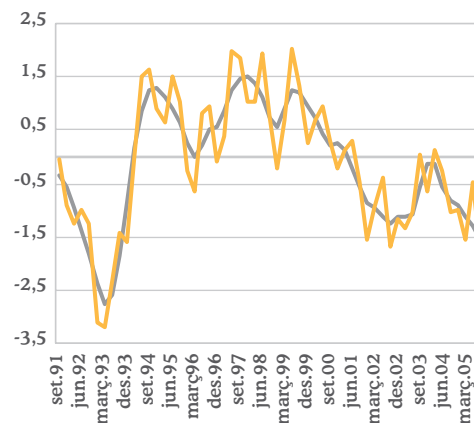
A la darrera nota sobre l'enquesta corresponent al segon trimestre del 2005 es detallaven els principals riscos al voltant de l'economia catalana, centrats a nivell global en l'evolució del preu del petroli i de l'economia europea, destí principal de les vendes exteriors catalanes. A nivell domèstic, les preocupacions es concretaven en l'atonía industrial i l'impacte dels productes xinesos.

En el període juny-setembre poques coses han canviat. El preu del petroli continua elevat, l'economia europea es troba en un procés de recuperació incipient i la situació de la indústria catalana es pot caracteritzar de pronòstic reservat, amb els indicadors de confiança molt deteriorats i sotmesa a un procés irreversible de globalització de l'activitat a la qual s'està adaptant lentament.

Indústria, nova davallada

Les variables industrials tornen a mostrar aquest trimestre una evolució negativa on dominen les respostes que consideren que tant la producció com la inversió tenen un comportament baixista. A més, es trunca la lleu milloria que s'havia detectat en el segon trimestre i que convidava a una recuperació en les taxes de creixement en la segona meitat de l'any.

Producció industrial (saldos)
(Serie original i suavitzada)

Font: BBVA

A la vista de les dades, és obligat demorar les previsions d'acceleració de la variable i revisar a la baixa el tancament per aquesta variable, que tornarà a taxes ínfimes de creixement en el tancament de l'any.

Pel que fa a les variables d'inversió i ocupació industrial, els resultats són igualment desfavorables. Tal com es va comentar en la darrera nota, hi ha condicionants molt favorables que haurien d'estimular l'activitat inversora (mínim cost del capital, finances empresarials i previsions de recuperació al mercat europeu), però, a diferència del trimestre anterior, les expectatives del empresaris envers l'evolució dels seus negocis són un factor addicional en les seves decisions.

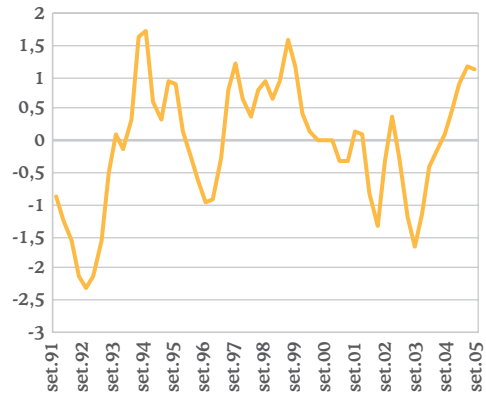
La creació de llocs de treball al sector industrial es manté igualment més negativa, clara conseqüència del pessimisme general sobre el sector. Les darreres dades de l'IDESCAT continuen, però, amb una creació neta positiva, el que implica que les opinions manifestades a l'enquesta estan incorporant la desconfiança generalitzada a aquesta variable.

Serveis, contagiats

Per primera vegada després de molts trimestres, la valoració dels enquestats té un caire menys optimista, tot i que els saldos es mantenen en xifres positives. De fet, els indicadors estadístics continuen assenyalant que el sector és el més dinàmic de l'economia catalana.

El turisme manté una evolució positiva, fruit de la finalització de la part principal de la temporada. Més concretament, confirma uns resultats molt positius pel que fa a l'entrada de turistes i l'ocupació, que a raó dels comentaris de les oficines, és majoritàriament superior aquesta temporada. Les queixes vénen per l'apartat de la despesa realitzada, motivades per la multiplicació d'ofertes tot inclòs, per l'entrada de turistes amb menys valor adquisitiu i la reducció de l'estada mitjana. Com el trimestre anterior, caldria matisar, però, que els càlculs de despesa per turista no consideren els turistes que ja no pernocten perquè han adquirit una segona residència a Catalunya i que probablement estan allargant la seva estada.

Turisme (saldos): sèrie suavitzada

Font: BBVA

Construcció: mantenint el tipus

Tot i les habituals notícies que assenyalen que el sector modera l'activitat, la construcció continua forta a Catalunya. És continu l'inici de nous projectes d'obres residencials, d'edificació industrial i noves adjudicacions d'obra pública, a banda de les iniciatives pendents de finalització. Les respostes alerten sobre l'evolució desorbitant dels preus, fruit de l'escassetat de sòl en uns casos i de la pressió de la demanda en d'altres. A nivell negatiu, hi ha un relatiu augment del termini mig de venda del pisos de segona mà.

L'ocupació es manté en signe positiu, en nivells absoluts mínimament per sota del resultat del trimestre anterior, pel que, tal com s'anticipava en la darrera enquesta, el perfil temporal de la variable continuarà amb una tendència positiva el que resta d'any. A manca de les dades d'ocupació del tercer trimestre, caldria esperar que la davallada de les xifres de creació de llocs de treball del segon trimestre esdevingui un fet puntual i que es reprengui una tendència més positiva.

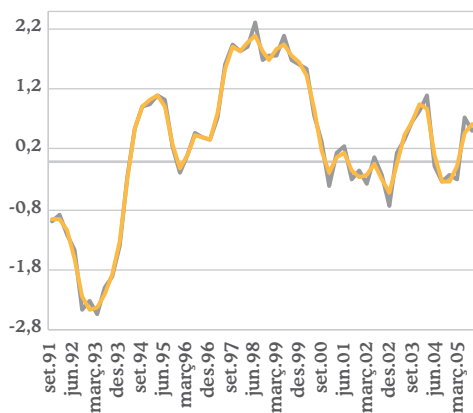
Quadre resum de l'activitat econòmica:

(% de respostes)	3er TRIMESTRE DE 2005			2n TRIMESTRE DE 2005			3er TRIMESTRE DE 2004		
	Augmenta	Estable	Baixa	Augmenta	Estable	Baixa	Augmenta	Estable	Baixa
Producció industrial	2	60	38	13	64	23	4	71	25
Cartera de comandes	6	46	48	15	43	42	12	54	34
Nivell d'estocs	30	68	2	36	63	2	34	65	1
Inversió al sector primari	6	47	47	5	60	35	8	77	16
Inversió industrial	6	36	58	7	48	44	12	35	53
Inversió en serveis	15	72	13	25	65	10	31	55	13
Nova construcció	28	52	20	27	53	20	10	63	27
Ocupació industrial	2	47	51	8	56	36	3	74	22
Ocupació en construcció	31	50	19	28	62	10	11	70	19
Ocupació en serveis	20	63	18	34	60	6	29	61	11
Preus	52	45	3	49	51	0	54	46	0
Vendes	17	63	20	23	53	25	12	64	24
Exportacions	5	69	26	13	62	26	7	74	20
Activitat Econòmica	7	62	31	20	66	14	13	66	21
Perspectiva per al trimestre vinent	6	73	21	15	68	16	14	55	31

Font: BBVA

Ocupació construcció (saldo)

(Serie original i suavitzada)

Font: BBVA

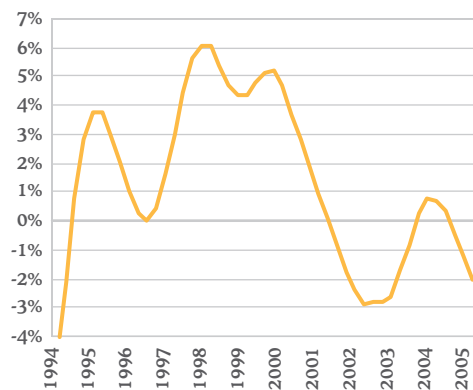
Conclusions: moderació en les expectatives

Els resultats obtinguts en aquesta enquesta han confirmat detalls que s'esmentaven en anteriors anàlisis. L'economia catalana mantindrà un bon ritme de creixement durant el 2005 i el 2006 a taxes superiors al 2004, tot i els riscos que podien condicionar aquesta evolució.

El llast principal que minva les percepcions dels enquestats el trobem en l'evolució de la indústria, sector amb un pes molt important per l'economia catalana i que no presenta trets positius ni en termes de producció, inversió ni ocupació. Tot i així, l'economia catalana ha aprofitat aquests darrers anys l'impuls en la construcció i serveis per compensar l'atonía industrial i incrementar el pes d'aquestes variables en el PIB.

Tot i que d'entrada els resultats no condicionen les previsions de creixement de l'economia catalana del 2005, caldrà seguir les alertes que s'han detectat en aquesta darrera enquesta a fi de valorar el possible impacte sobre l'activitat econòmica.

Indicador Enquesta BBVA

Font: BBVA

Comportament per comarques i províncies

El resultat global per l'enquesta caracteritzat aquest trimestre pel retrocés en les opinions de les oficines, es reflecteix en les dades a nivell comarcal. Per comarques, l'activitat econòmica només hauria millorat al 17% de les demarcacions catalanes (6 de les 35 per les quals tenim dades), mentre que, en línia amb la davallada dels indicadors, hauria empitjorat el 25,7%.

Els resultats menys positius corresponen en aquesta ocasió a les comarques majoritàriament lleidatanes, mantenint les comarques gironines el lideratge en els resultats.

Activitat Econòmica

Millora	Empitjorament
Cerdanya	Alt Empordà
Pallars Jussà	Berguedà
Pla de l'Estany	Pallars Sobirà
Selva	Ripollès
Baix Empordà	Val d'Aran

Font: BBVA

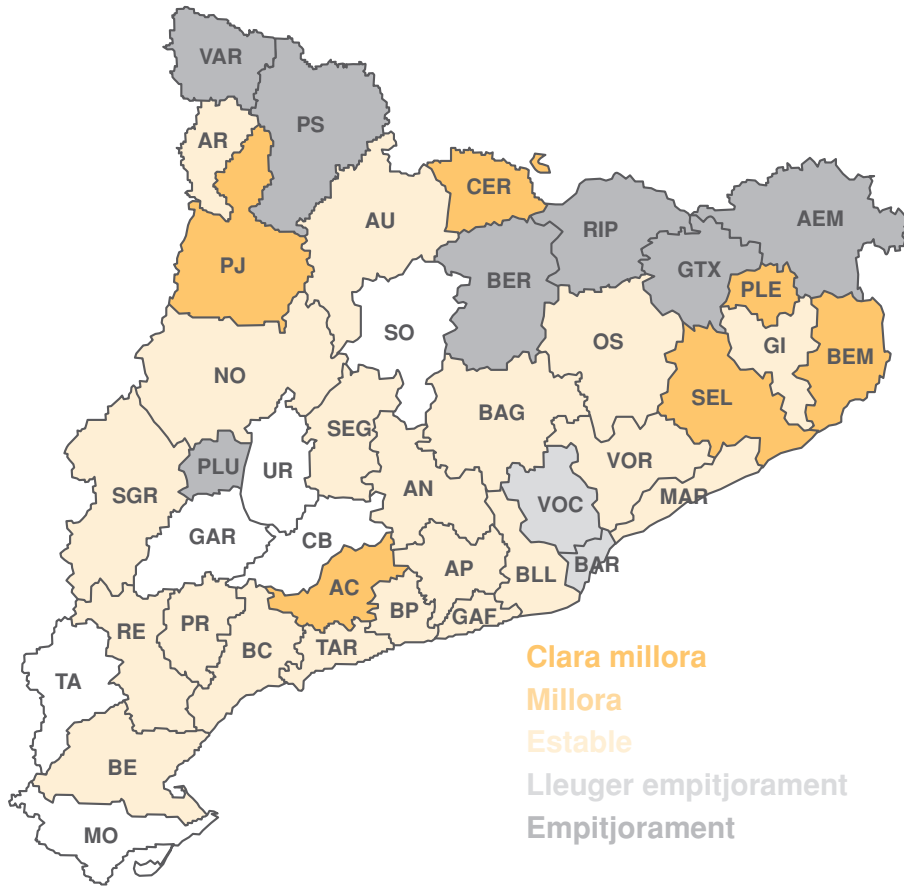
L'anàlisi per províncies dels resultats de l'enquesta torna a diferenciar les demarcacions gironines de la resta de Catalunya, amb uns resultats globalment més positius per part de les primeres pel que fa a l'activitat econòmica del trimestre. Així, de les 8 comarques de la província de Girona, més del 60% d'elles declaren que l'activitat econòmica ha millorat o s'ha mantingut. Per altra banda, el pitjor comportament en termes d'activitat econòmica correspon a la província de Lleida, amb sis comarques (50% del total) que consideren que l'activitat econòmica ha empitjorat durant el trimestre.

Les perspectives de cara al proper trimestre aposten per l'estabilitat en l'activitat, sense símptomes de canvis en el perfil per l'economia resultant de les respostes d'aquests tres darrers mesos.

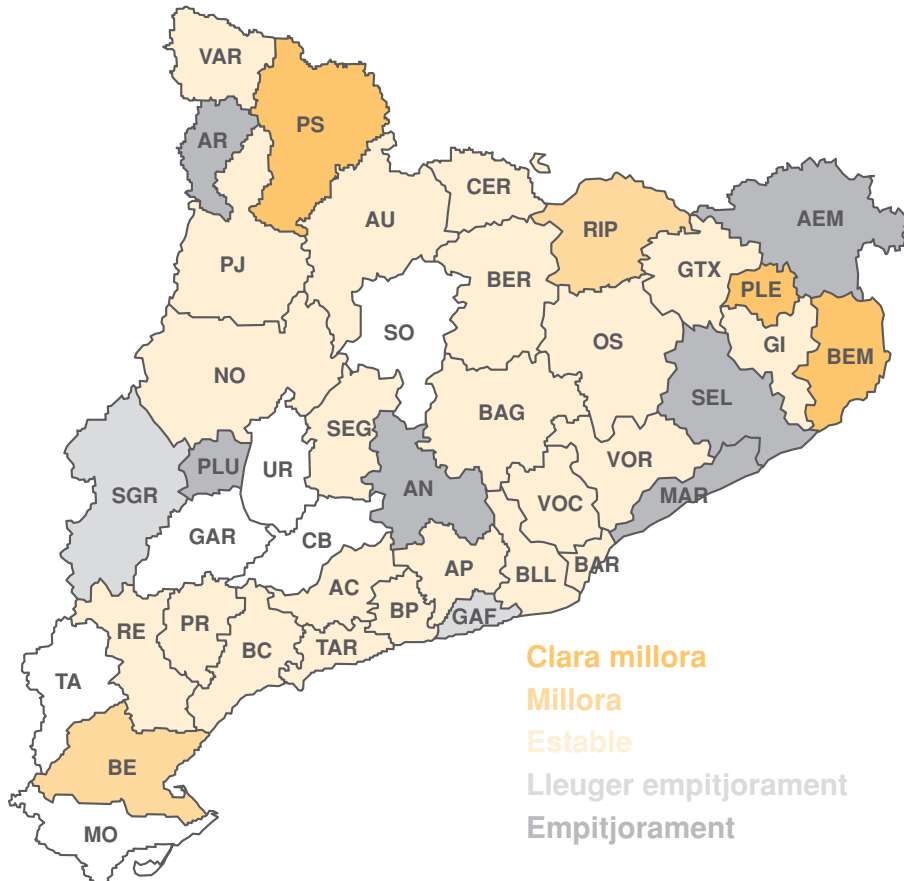
Els mapes comarcals resumeixen els resultats obtinguts per cada demarcació i assenyalen l'evolució del tercer trimestre i les previsions de cara al quart.

Silvia Holgado
silvia.holgado@grupobbva.com
 Edita Pereira
edita.pereira@grupobbva.com

Activitat econòmica en el 3r trimestre de 2005

Perspectiva per al 4rt trimestre del 2005

4. Política industrial per a un nou model de creixement

Raül Blanco i Díaz

Cap de Planificació Estratègica CIDEM

Generalitat de Catalunya

4.1. Introducció: On som actualment?

El model de creixement de l'economia catalana ha donat bons resultats durant les dues darreres dècades del segle XX, des del període de reconversió industrial dels primers anys vuitanta fins la creació de la Unió Econòmica i Monetària. L'adopció de la moneda europea va reduir el marge de maniobra de la política econòmica espanyola, des d'aleshores la manca d'una política monetària obliga a un canvi significatiu en els motors de creixement. Per això, l'economia catalana té al seu davant el repte d'avançar cap a un model de creixement basat en el coneixement i en la innovació. Sens dubte, en matèria de política tecnològica disposar d'un entorn atractiu amb elevada capacitat d'innovació és un factor determinant per afavorir la productivitat de les empreses i la localització de noves activitats productives. Per això, Catalunya necessita realitzar un esforç substancial i sostingut en el temps per a convergir en R+D i innovació amb els països capdavanters de la Unió Europea, i participar així de l'objectiu que s'ha fixat la Unió Europea de convertir-se en l'economia basada en el coneixement més competitiva i dinàmica del món, una economia capaç d'un desenvolupament sostenible, amb més i millors llocs de treball i una major cohesió social.

Paral·lelament, i en un àmbit més general, ens trobem davant d'un entorn altament canviant, amb grans interaccions entre diferents disciplines científiques i sectors productius, amb una complexitat creixent i on els descobriments científics són continus. Per tant, l'esforç per mantenir-se entre el grup capdavanter és important i requereix una estratègia eficaç i ben definida. I serà a la indústria on s'hagi de posar especial atenció, tal i com s'indicava a l'apartat dedicat a l'economia catalana de l'anterior número de *Situació Catalunya*¹.

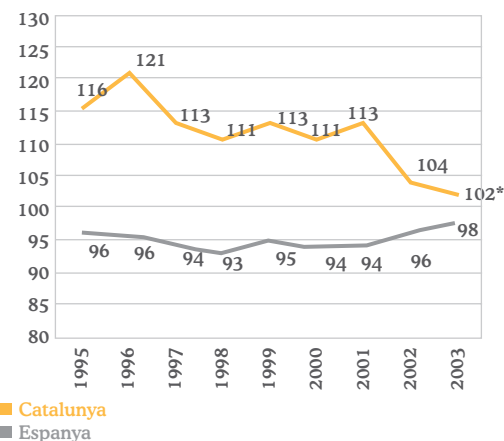
Un dels millors referents dels que disposem els economistes per mesurar el grau de competitivitat present i futura d'un país és la productivitat. Si ens fixem a la Taula 1, basada en les darreres dades d'Eurostat, podem veure com el model de creixement seguit es reflexa en aquest indicador i com l'Estat Espanyol es situa per sota de la mitjana de la Unió Europea (tant dels 15 com dels 25) i lluny de països com Irlanda o França. A més, dos fets més són destacables: el primer que l'evolució espanyola és negativa i el segon, els importants avenços realitzats pels dos nous països membres seleccionats com a referència.

En el cas català, l'any 2003 el nivell de productivitat a Catalunya (UE-15=100) era lleugerament superior a la mitjana europea i al nivell espanyol, però inferior en un 10% al de Madrid i Euskadi i entre el 10 i 25% inferior al nivell de les regions europees capdavanteres (i a més s'observa una tendència sostinguda des de l'any 1996, com es pot observar al *gràfic 1*). Per tant, la situació és podria qualificar com de clarament millorable.

Aquestes dades són extremadament importants perquè són la base que determinarà la nostra convergència real amb Europa a curt termini

Gràfic 4.1.

Evolució de la productivitat laboral (UE-15=100)

Font: Elaboració pròpia a partir de dades INE. Gener, 2005. Dades 2003 encara provisionals. Productivitat = PIB paritat poder adquisitiu / Persones ocupades.

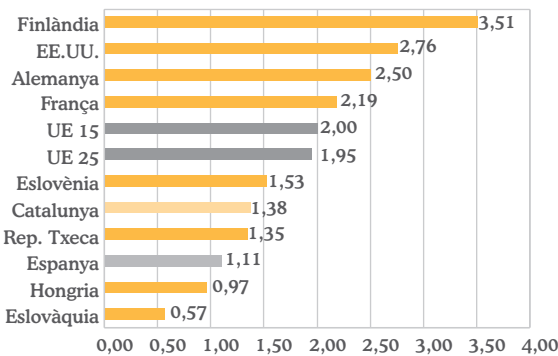
¹ Situació Catalunya. Maig 2005. Servei d'Estudis Econòmics BBVA.

Quadre 4.1. Evolució de la productivitat laboral (PIB en Paritat de Poder Adquisitiu per persona ocupada)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
UE-25	100,0	100,0	100,0 ^(p)	100,0 ^(p)	100,0 ^(p)	100,0 ^(p)
UE-15	107,7	107,3	107,1 ^(p)	106,8 ^(p)	106,6 ^(p)	106,4 ^(p)
Rep. Txeca	60,4	60,9	62,7	64,0	65,6 ^(p)	67,3 ^(p)
Espanya	98,6	100,0	101,7	100,2	99,4 ^(p)	98,5 ^(p)
França	124,1	122,1	120,8	120,4	120,6 ^(p)	120,2 ^(p)
Irlanda	125,8	130,3	130,9 ^(p)	134,3 ^(p)	136,5 ^(p)	139,1 ^(p)
Hongria	64,5	66,9	67,3	69,3	70,6 ^(p)	71,5 ^(p)
Finlàndia	110,2	109,1	108,9	110,3	111,6 ^(p)	112,2 ^(p)
Regne Unit	106,3	108,7	109,2	108,8	109,7 ^(p)	110,5 ^(p)

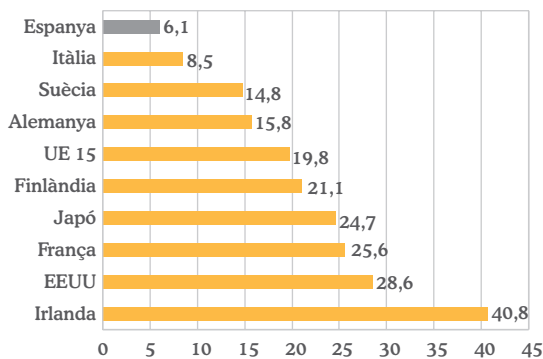
Font: Elaboració pròpia a partir de dades Eurostat. Agost, 2005.
(P) indica previsions.

Gràfic 4.2. Despesa en R+D sobre el PIB (%), 2003

Font: Elaboració pròpia a partir de dades Eurostat i INE, 2005.

Gràfic 4.3. Rati de cobertura productes alta tecnologia (%), 2001

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'informe COTEC 2004.

i permetran mantenir i fer créixer la indústria catalana, altament exposada a la competència internacional.

Per això, cal desplegar tot un conjunt d'iniciatives que impulsin el creixement de la productivitat, ja que altrament no s'aconseguirà canviar el model de creixement econòmic actual.

4.2. Algunes consideracions sobre l'entorn global

Tal i com es desprèn de l'apartat anterior, actualment, la situació de la indústria europea occidental és crítica. La competència en costos per part dels nous membres de la Unió Europea, i sobretot, de Xina i el sud-est asiàtic és molt forta.

Aquesta competència és especialment dura en sectors industrials madurs, amb taxes discretes de creixement, com són l'electrònica de consum, l'automoció o el recentment liberalitzat sector tèxtil. A Catalunya, aquest procés està sent especialment dur, serveixin d'exemples les deslocalitzacions produïdes en els darrers dos anys i l'evolució de l'ocupació industrial durant l'any 2004.

La pèrdua de competitivitat i els seus efectes

Segons s'ha indicat fins ara, Catalunya ha d'afrontar actualment una important pèrdua de competitivitat i l'esgotament del model de creixement econòmic dels darrers anys.

Al darrer anuari de la competitivitat mundial publicat per la prestigiosa escola de negocis suïssa IMD², Catalunya surt posicionada al lloc 32è dels 60 països i regions participants a l'estudi. Perdent posicions respecte als dos anys anteriors. Dintre dels factors de competitivitat de l'estudi, Catalunya presenta bons resultats en quant a recepció de turistes en percentatge del PIB (posició n° 4), en la taxa d'interès a curt termini (2), el nombre de targetes de crèdit per habitant (5) i en esperança de vida (7). En canvi, els indicadors més concrets de competitivitat industrial, no presenten resultats tant positius. Per esmentar-ne només dos, la taxa de creixement de la productivitat aparent (58) o la despesa total en R+D (31). Per tant, i sense voler prendre-ho com a referència exacta, l'estudi no fa sinó reflectir el que comentàvem a la introducció de l'article.

Si ens centrem en dos indicadors il·lustratius podrem veure la situació actual comparant-la amb la d'altres països. L'esforç en R+D realitzat al nostre país encara és molt inferior al dels nostres veïns i a la dels països líders a nivell mundial.

Un altre mesura macroeconòmica que ens permet veure la competitivitat dels nostres productes a nivell internacional és la intensitat tecnològica de les exportacions. L'any 2003, Catalunya va exportar un 1,1% més de productes industrials que l'any anterior. Per nivell tecnològic, tots els tipus de béns excepte el nivell tecnològic alt, van presentar taxes positives de creixement.

Si cerquem comparacions internacionals, el darrer Informe COTEC ens mostra quines són les taxes de cobertura de productes d'alta tecnologia (exportacions en percentatge sobre les importacions) i quines són les quotes de mercat dels productes d'alta tecnologia per països. Com veurem, s'hauran de fer esforços importants per permetre que la taxa de cobertura espanyola en aquest àmbit convergeixi amb la mitjana europea, i en el cas de la quota de mercat, que almenys s'apropi al 2%, pes del PIB espanyol a l'economia mundial.

² IMD World Competitiveness Yearbook 2005.

Una de les principals conseqüències de la pèrdua de competitivitat i de l'esgotament del model de creixement econòmic han estat les deslocalitzacions productives que s'han produït en els darrers mesos, afectant precisament als sectors esmentats anteriorment.

Les multinacionals avançades actualment estant aprofitant les potencialitats de les diferents localitzacions de les seves xarxes mundials sense preocupar-se a quin país vendran els seus productes. I aquestes localitzacions no es basen només en la eficiència en costos, sinó també en factors com el coneixement del producte per part dels treballadors, l'existència d'una bona xarxa de proveïdors o la disponibilitat de tecnologies avançades (pròpies de la planta o subcontractables a centres tecnològics i Universitats properes), per tant, també hi ha camí per països amb alts nivells de qualitat i coneixement.

Evolució de l'ocupació

Si hom analitza l'evolució de l'ocupació durant l'any 2004 i 2005, pot arribar a la conclusió de que estem davant una evolució clarament positiva. El nombre d'aturats l'any 2004 a Catalunya ha passat de 282.400 a 281.100, reduint-se en 1.300 persones i arribant la taxa d'atur estadístic (8.84%) gairebé a la mitjana europea. A Catalunya treballen 3,2 milions de persones i la taxa d'ocupació s'ha situat al juliol del 2005, i per primer cop, al 70% de la població entre 16 i 64 anys, assolint així l'objectiu europeu de Lisboa pel 2010. On estan els matisos a aquesta bona situació?

La creació d'ocupació s'ha centrat en sectors com la construcció i els serveis (especialment el turisme), seguint un model de creixement en absolut basat en la productivitat i la gestió del coneixement, afectant per tant a les bases de creixement a llarg termini del nostre país.

Filant més prim, si ens fixem només en el sector industrial a l'any 2004, a l'Estat espanyol es van destruir 48.600 llocs de feina, dels quals 43.900 estaven a Catalunya. El nostre país representa el 90% de la pèrdua d'ocupació industrial a Espanya. Per tant, a més de ser dades significatives a nivell absolut també ho són a nivell relatiu.

Anant a un sector concret com és el de tèxtil, i atenent-nos només a les regulacions temporals de plantilla, durant el període juliol 2004-agost 2005 han estat afectats 1.699 treballadors. Essent els més afectats per aquests expedients els subsectors més castigats per la competència asiàtica, com són els de filatura i teixits.

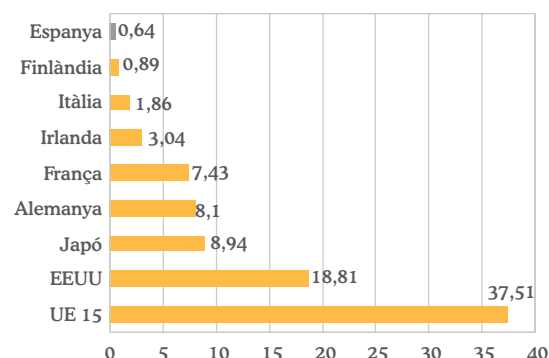
Ara bé, un estudi recent de la Universitat Complutense de Madrid, dirigit pel catedràtic Rafael Myro, reflecteix l'impacte dels processos de deslocalització que s'han donat a Espanya des de 1999. Aquest fenomen, tot i la seva repercussió mediàtica, ha estat relativament limitat, ja que només ha suposat un impacte del 0,1% PIB i al voltant de 18.000 llocs de feina durant tot el període. Més important que les dades resultants són les consideracions de futur. Partint de la intensitat tecnològica dels sectors industrials, Espanya està especialitzada en tecnologies intermèdies, per tant, l'estudi conclou que pot veure's afectada tant per les deslocalitzacions en tecnologia alta com en tecnologies mitja-baixa, essent necessari polítiques que portin cap a una major innovació pròpia i manufactures intensives en mà d'obra qualificada.

4.3. Propostes de futur: Quin paper ha de jugar el Govern?

Tot i que durant la dècada dels 90 en moltes ocasions es va considerar que la millor política industrial era aquella que no existia, la realitat ha acabat per fer palès que cal gestionar el canvi de model econòmic i que els governs tenen un important paper fomentant i liderant aquest procés.

Gràfic 4.4.

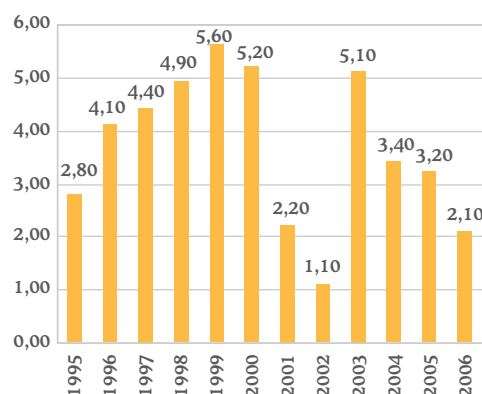
Quota de mercat de les exportacions de productes d'alta tecnologia (%), 2001

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'informe COTEC 2004.

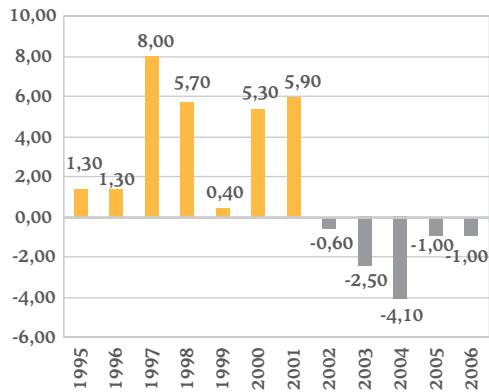
Gràfic 4.5.

Ocupació total (Taxes de creixement interanual, %)

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'informe semestral I/2005 Caixa Catalunya, Juliol 2005.

Gràfic 4.6.

Ocupació a la indústria (Taxes de creixement interanual, %)

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'informe semestral I/2005 Caixa Catalunya, Juliol 2005.

El primer de tot, la base de qualsevol model basat en el coneixement és que el país gaudeixi de persones formades i preparades per assolir els reptes indicats. Paul Romer, professor de la Universitat d'Stanford, afirmava a la seva darrera estada al nostre país que l'Estat s'ha de fixar com a objectiu arribar a tenir el major nombre possible de científics i enginyers amb alt nivell educatiu treballant al sector privat. Ja que gran part dels descobriments rendibles provenen de les empreses. I per tant, com a extensió, fomentar la creació de noves empreses serà també un factor clau. El simple foment de l'R+D bàsic a les Universitats no serà condició suficient (tot i que si necessària). Posava Irlanda com a exemple a seguir³. Seguint amb el mateix argument, models com els de Finlàndia o Corea del Sud s'han basat en la creació d'una pedrera important de científics. Persones que un cop formades han desenvolupat les seves potencialitats al seu país (encara són molts i molt importants els científics catalans a l'estranger).

La inversió en educació és fonamental per canviar cap a un model de creixement basat en el coneixement. Aquesta inversió esdevé més necessària encara si hom analitza en profunditat el darrers informes de l'OCDE i de la Cambra de Barcelona sobre el sistema educatiu català i com anem perdent competitivitat des del punt de vista educatiu. Catalunya actualment té un nivell de despesa pública en educació no universitària del 2,2% del PIB, inferior al 3.1% del conjunt espanyol i al 3.6% de la UE-15. I el més preocupant, directament relacionat amb el nivell d'inversió, és que el nivell de fracàs escolar i les taxes d'escolarització es situen entre les pitjors d'Espanya i molt lluny de la mitjana de la UE-15. Similars consideracions es podrien fer al respecte de la despesa social.

En segon lloc, augmentar la competitivitat de l'empresa catalana via la innovació tecnològica i la gestió del coneixement. Única sortida possible a nivell empresarial davant del complex i a vegades dur entorn actual.

Dintre d'aquest àmbit, cal crear "plataformes tecnològiques" a nivell català, d'acord amb el teixit empresarial i potenciant la projecció exterior d'aquells centres que siguin excel·lents dins de l'espai europeu de recerca o, fins i tot, a nivell mundial; amb l'objectiu final de generar economies de xarxa públiques i privades amb altres països i regions europees. Parlant en termes sectorials es poden dissenyar estratègies conjuntes amb regions on existeixin districtes industrials similars als dels nostres territoris, probablement es trobin amb les mateixes necessitats a nivell de competència internacional, línies de recerca, cooperació empresarial, etc.

Paral·lelament, des de la Secretaria d'Indústria i des del CIDEM s'estan reforçant els àmbits sectorials d'alt potencial de creixement i d'elevat contingut tecnològic com són l'aeroespacial, la biotecnologia, la indústria farmacèutica, el sector de l'alimentació de segona generació i la indústria vinculada a les energies renovables.

S'ha de donar suport a projectes empresarials en els àmbits emergents del coneixement que siguin fonamentals per a la competitivitat particular dels sectors estratègics i la competitivitat global a mitjà termini del conjunt dels sectors productius, com són:

- Les tecnologies de la producció
- Els nous materials
- La nanotecnologia
- Les tecnologies de la informació i les comunicacions (TIC)
- Les tecnologies energètiques
- La biotecnologia
- Les ciències de l'organització

³ La Vanguardia, 12 de junio del 2005, Barcelona, Suplement Dinero pg. 3.

La transversalitat de totes aquestes tecnologies i l'acció de les infraestructures de suport a la innovació tecnològica garanteixen l'efecte difusor en tots els sectors de l'economia, especialment en els més exposats a la competència internacional. Aquesta transversalitat queda expressada en la següent matriu de dependències tecnològiques.

L'aposta prioritària per uns sectors específics, l'elaboració d'una estratègia tecnològica associada i l'efecte genèric de les accions horitzontals han de generar un efecte integral i no exclouent d'impuls del nivell científic, tecnològic i empresarial del país en tots els àmbits del coneixement.

4.4. Dos marcs generals d'acció: l'Acord Estratègic i el PRI.

Aquesta política industrial es veu reflectida en el Pla de Recerca i Innovació de Catalunya 2005-2008 on es desenvolupen no només les línies d'innovació empresarial, sinó també les de recerca i les relatives al sistema educatiu que permetin solucionar les barreres indicades anteriorment i assolir l'objectiu de Govern d'arribar al 5% del PIB en despesa d'R+D+i al final de la legislatura. Fent èmfasi en la coordinació d'esforços de tots els Departaments del Govern competents en Recerca i Innovació.

Aquestes iniciatives també tenen com a marc l'Acord Estratègic per a la internacionalització, la qualitat de l'ocupació i la competitivitat de l'economia catalana, on s'ha assolit, per primer cop en molts anys, el compromís entre tots els agents socials sobre les mesures necessàries pel futur de l'economia catalana.

4.5. Alguns resultats durant el període 2004-2005

L'actual política industrial del Govern de la Generalitat de Catalunya es centra en l'augment de la capacitat d'innovació, factor clau de la competitivitat empresarial i en conseqüència del creixement econòmic i de la creació d'ocupació. Té com objectius fomentar:

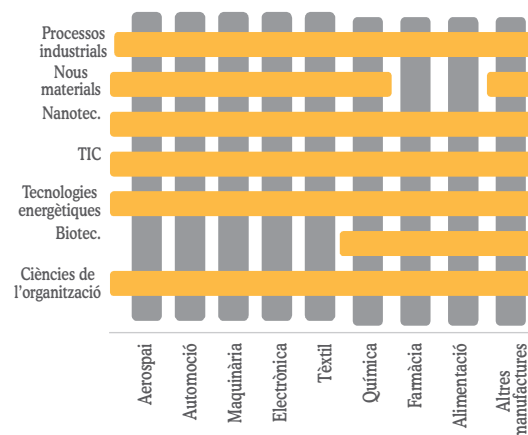
- la capacitat d'innovació del teixit productiu,
- l'especialització en les activitats intenses en la gestió del coneixement, i per tant una política amb una orientació sectorial.
- la configuració de grups industrials capaços d'adoptar estratègies transnacionals,
- la creació d'un entorn innovador per a les empreses catalanes; configurat necessàriament d'acord amb les capacitats i potencialitats de les Universitats catalanes, però que requereix també superar el dèficit d'infraestructures i de centres de suport a la innovació i transferència tecnològica de l'economia catalana mitjançant la creació de la Xarxa de Centres Tecnològics.

Durant el període 2004-2005, ja s'han començat a obtenir els primers resultats d'aquestes actuacions. Com per exemple:

- Línies d'ajuts per a projectes R+D+i dotades amb 28 milions d'€ l'any 2004 i 31,6 milions d'€ a l'any 2005.
- Gairebé 1.000 projectes empresarials presentats cada any a les línies d'ajut de la Secretaria d'Indústria i Energia (916 l'any 2004 i 1.064 l'any 2005).
- Creació de la Xarxa de Centres Tecnològics i constitució del Centre Tecnològic de l'Aeronàutica i l'Espai (Castelldefels), del Centre Tecnològic Media (Barcelona) i del Centre Tecnològic de la Nutrició i la Salut (Reus).

Gràfic 4.7.

Matriu D'estratègia Tecnològica

Font: Pla de Recerca i Innovació 2005-2008.

- Creació de la Xarxa de Centres de Difusió Tecnològica i constitució del Centre de Difusió Tecnològica del Moble (La Sènia).

4.6. Breus consideracions finals

A més de l'esforç del Govern, com a darrera conclusió d'aquest article voldríem fer èmfasi en un aspecte clau per superar els reptes que tenim davant. Per superar els reptes actuals són necessaris el compromís i la cooperació de tots els agents implicats en la gestió empresarial (investigadors, empresaris, universitaris, patronals, administracions, sindicats...). L'eficiència i l'escassetat de recursos en país petit com el nostre ens obliguen a coordinar-nos, ja no només a nivell intern sinó a nivell europeu.

En definitiva, el Govern posa a disposició de la indústria un conjunt d'actuacions estratègiques pròpies de la política industrial i amb la innovació com element fonamental. Actuacions que promouen els canvis necessaris per a millorar la productivitat, la internacionalització, l'ocupació estable i de qualitat, propensió a innovar, la localització de negocis i un bon entorn econòmic i financer. Només així es podrà donar resposta al repte que té Catalunya d'avançar cap a una economia basada en el coneixement, amb l'objectiu final de gaudir d'un país més pròsper i amb nivells més alts de benestar social.

Interessats dirigir-se a:

Servicios Generales Difusión BBVA Gran Vía 1 planta 2 48001 Bilbao T 34 944 876 231 F 34 944 876 417 www.bbva.es

Servei d'Estudis Econòmics:

Director:
José Luis Escrivá

Sotsdirector:
David Taguas

Economistes en Cap:
Europa: Manuel Balmaseda

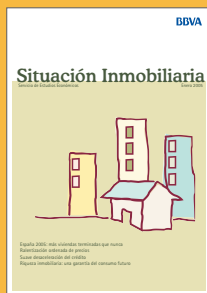
Nord-Amèrica: Jorge Sicilia
Estats Units: Nathaniel Karp
Mèxic: Adolfo Albo

Llatinoamèrica i Mercats Emergents: Javier Santiso
Argentina: Ernesto Gaba
Xile: Joaquín Vial
Colòmbia: Daniel Castellanos
Perú: David Tuesta
Veneçuela: Giovanni di Placido

Anàlisi Sectorial: Carmen Hernansanz

Escenaris Financers: Mayte Ledo
Fluxes financers: Sonsoles Castillo

altres publicacions

Aquest és un document preparat pel Servei d'Estudis Econòmics del Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, S.A. (BBVA) pel seu propi compte, i es subministra només amb una finalitat informativa. Les opinions, estimacions, prediccions i recomanacions que s'expressen en aquest document es refereixen a la data que apareix en el mateix, pel que poden experimentar canvis com a conseqüència de la fluctuació dels mercats.

Les opinions, estimacions, prediccions i recomanacions contingudes en aquest document es basen en informacions que s'han obtingut de fonts considerades fiables, però cap garantia, expressa o implícita, es concedeix per BBVA sobre la seva exactitud, integritat o correcció.

El present document no constitueix una oferta, invitació o incitació per a la subscripció o compra de valors.